

25 Europejskie Dni Dziedzictwa
9-10 i 16-17 września 2017

Krajobraz dziedzictwa **Dziedzictwo** krajobrazu

udział w wydarzeniach jest bezpłatny / www.edd.nid.pl

Europejskie Dni Dziedzictwa Wspólne działanie Rady Europy i Komisji Europejskiej

Patronat honorowy

MINISTER
KULTURY
I DZIEDZICTWA
NARODOWEGO

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

Ogólnopolski koordynator EDD

NARODOWY INSTYTUT
DZIEDZICTWA
NATIONAL HERITAGE BOARD OF POLAND

Dolnośląski koordynator EDD

Muzeum Etnograficzne we Wrocławiu
oddział Muzeum Narodowego we Wrocławiu

Partner EDD

Ogólnopolski patronat medialny

Dolnośląski partner regionalny

Dolnośląski patronat medialny

25. Europejskie Dni Dziedzictwa

9-10 i 16-17 września 2017

Krajobraz dziedzictwa – **dziedzictwo** krajobrazu

Informator – Dolny Śląsk

Szanowni Państwo

Przed nami 25. edycja Europejskich Dni Dziedzictwa pod hasłem „Krajobraz dziedzictwa – dziedzictwo krajobrazu”.

Podczas wrześniowego święta zabytków zwrócimy szczególną uwagę na piękno i malowniczość polskich krajobrazów – dużych miast, mniejszych miejscowości i wsi. Będziemy odkrywać krajobraz będący zapisem historii i tradycji kolejnych pokoleń, etapów rozwoju gospodarki, technologii i nauki, a także wrażliwości estetycznej oraz sztuki. Wyraźnie podkreślimy konieczność jego ochrony i po-

trzebę kształtowania w taki sposób, aby stał się świadectwem szacunku współczesnego pokolenia dla przeszłości i przyszłości, patriotyzmu małych i wielkich ojczyzn. Wartości historyczne, artystyczne i estetyczne zabytków, będących elementem krajobrazu kulturowego, budują poczucie identyfikacji oraz dumy z miejsca zamieszkania wśród społeczności lokalnych.

Wielość form krajobrazu, różna skala jego percepcji, zróżnicowana intensywność i dynamika jego przekształceń umożliwiają wieloaspektowe odczytywanie bogatych treści zakodowanych w otaczającym nas krajobrazie. Różnorodne działania przygotowane w ramach tegorocznej edycji Europejskich Dni Dziedzictwa są tego potwierdzeniem. Mam nadzieję, że wspólne, radosne świętowanie zasieje ziarno refleksji i odpowiedzialności.

Wszyscy jesteśmy częścią krajobrazu, każdy z nas ma wpływ na jego kształt i to od nas zależy, jak będzie wyglądał. Krajobraz to nasza przestrzeń pracy, nauki oraz odpoczynku. Uczmy się go, chrońmy i harmonijnie kształtujmy, bo jest to nasz wspólny obowiązek.

Wszystkim organizatorom serdecznie dziękuję, a Państwu życzę niezapomnianych wrażeń!

Dr hab. Magdalena Gawin

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Generalny Konserwator Zabytków

Szanowni Państwo

Tegoroczna edycja Europejskich Dni Dziedzictwa odbywa się pod hasłem „Krajobraz dziedzictwa – dziedzictwo krajobrazu”. Jest to wyjątkowa okazja do zapoznania się z materialnym i niematerialnym dziedzictwem naszego regionu. Wzajemne przenikanie się wpływów różnych kultur i narodowości czynią z Dolnego Śląska miejsce wyjątkowe, którego przeszłość nieustannie przypomina o wspólnych korzeniach kultury europejskiej.

25. Europejskie Dni Dziedzictwa zapowiadają się niezwykle interesująco pod względem artystycznym. Liczne wystawy, koncerty, wykłady, warsztaty dla najmłodszych, spotkania z wybitnymi twórcami kultury, a przede wszystkim zwiedzanie unikatowych zabytków, będą największymi atrakcjami tegorocznego święta. Organizatorzy zaprosili również wielu znamienitych gości – wybitnych intelektualistów, naukowców i dziennikarzy, którzy wezmą udział w panelach dyskusyjnych.

Zapraszam i gorąco zachęcam do wzięcia udziału w tegorocznej edycji Europejskich Dni Dziedzictwa. Dzięki wyjątkowej formule będą Państwo mogli w aktywny sposób poznać fragment wielowiekowej historii i dziedzictwa kulturowego Dolnego Śląska.

Cezary Przybylski

Marszałek Województwa Dolnośląskiego

Z okazji 25. edycji Europejskich Dni Dziedzictwa właściciele obiektów zabytkowych będą mogli skorzystać we Wrocławiu z bezpłatnych porad prawnych.

Porady prawne będą odbywały się w następujących kancelariach:

Sławomir Dusza Kancelaria Adwokacka

Adw. Sławomir Dusza
ul. Piłsudskiego 32/4
50-033 Wrocław
tel. 695 932 235
e-mail: slawomir.dusza@gmail.com

Porady będą udzielane w dniach 12-15 września 2017 r. w godz. 10.00-14.00 w siedzibie kancelarii, wymagane jest wcześniejsze umówienie terminu.

Kancelaria Adwokacka Okonek

Adw. Katarzyna Okonek-Kańczukowska
ul. Sądowa 5/1
50-046 Wrocław
tel. 71 341 11 08
tel. 690 433 058
e-mail: biuro@kancelaria-okonek.com

Porady będą udzielane w dniach 11-15 września 2017 r. w godz. 8.30-16.30 w siedzibie kancelarii oraz za pośrednictwem poczty elektronicznej (biuro@kancelaria-okonek.com). W razie spotkania w kancelarii wymagane jest wcześniejsze umówienie terminu.

Kancelaria Laurifer Adwokaci i Radcowie Prawni

Adw. Grzegorz Prigan

ul. Krucza 68/5

53-411 Wrocław

tel.: 71 794 96 00

e-mail: grzegorz.prigan@laurifer.pl

Porady będą udzielane w dniach 11-15 września 2017 r.
w godz. 9.30-16.00 w siedzibie kancelarii, wymagane
jest wcześniejsze umówienie terminu.

Kancelaria Adwokacka Jkd. Jan Komarnicki-Drużbycz

Adw. Jan Komarnicki-Drużbycz

ul. Energetyczna 8/7

53-330 Wrocław

tel. 71 783 59 92

tel. 608 533 960

e-mail: sekretariat@komarnickimachajski.pl

Porady będą udzielane w dniu 15 września 2017 r.
w godz. 9.00-16.00 w siedzibie kancelarii, wymagane
jest wcześniejsze umówienie terminu.

Kancelaria Adwokacka Krzysztof Zuber

Adw. Krzysztof Zuber

Rynek 58

50-116 Wrocław

tel. 71 342 18 57

tel. 601 555 733

tel. 666 022 208

e-mail: kancelaria@zuber.wroc.pl

Porady będą udzielane w dniach 11-14 września 2017 r.
w godz. 9.00-15.00 w siedzibie kancelarii, wymagane
jest wcześniejsze umówienie terminu.

Spis treści

Bielawa	11
Bierutów	13
Boguszyce	14
Bolesławiec	16
Bolków	17
Bukowiec	18
Bystrzyca Kłodzka	21
Ciechanowice	23
Dobków	24
Dobroszyce	27
Duszniki-Zdrój	28
Dzierżoniów	29
Głębowice	30
Głogów	32
Gorzanów	33
Jawor	34
Jaworzyna Śląska	35
Jelenia Góra-Cieplice	36
Jelenia Góra-Jagniątków	39
Kamieniec Ząbkowicki	41
Karpacz	42
Kłodzko	47

Kowary	48
Krzyżowa	51
Kudowa-Zdrój	52
Męcinka	53
Mokreszów	55
Mysłakowice	57
Niemcza	58
Oborniki Śląskie	60
Oleśnica	62
Oława	63
Proboszczów	64
Rębiszów	66
Stara Morawa	68
Stary Gierałtów	70
Struga	71
Syców	73
Szklarska Poręba	74
Szklary-Huta	78
Ścinawka Górna	79
Świdnica	81
Świerzawa	90
Święta Katarzyna	91
Wałbrzych	92
Wrocław	95
Złoty Stok	111

Dawna willa fabrykancka rodziny Hilbertów – właścicieli
farbiarni, młyna i syropiarni w Bielawie, ul. Wolności 57
Fot. Archiwum Organizatora

Bielawa

11

Miejska Biblioteka Publiczna, ul. Piastowska 19 b

10 września | godz. 15.00

„Przewodnik po Bielawie” – wycieczka historyczna. Wycieczkę poprowadzi historyk dr Rafał Brzeziński, autor pierwszego *Przewodnika po Bielawie*. Trasa obejmuje najciekawsze obiekty znanych światowych architektów. W dniach 11-17 września możliwość powtórzenia trasy dla grup zorganizowanych – powyżej 5 osób.

Organizator

Miejska Biblioteka Publiczna – Dział Regionalno-Badawczy, ul. Piastowska 19 b, 58-260 Bielawa, Urszula Ubych, Anna Brzezińska, tel. 74 6450968, e-mail: mbp.bielawa@gmail.com

Dojazd

Między pl. Wolności a pl. Kościelnym, główna droga.

Kościół św. Katarzyny i przedwojenny bierutowski rynek

Rynek w Bierutowie przed 1945 r.

Przedmieścia Bierutowa przed 1945 r.

Dom Ziemi Bierutowskiej, ul. Przyjaciół Żołnierza 14 A

16 września | godz. 15.00

Uroczyste obchody 15-lecia Stowarzyszenia Miłośników Ziemi Bierutowskiej Europa-Przyszłość. Prelekcje na temat dziejów Stowarzyszenia i jego udziału w Europejskich Dniach Dziedzictwa wygłoszą Ewa Powąska, Zygmunt Fedyk i Andrzej Woźniak.

„Bierutów wczoraj i dziś” – wykład dr Agnieszki Lisowskiej na temat zabytków architektonicznych Bierutowa; prezentacja multimedialna przedstawiająca Bierutów na starych pocztówkach z kolekcji Renaty Bińkowskiej; prezentacja przedwojennych zdjęć Bierutowa z kolekcji Piotra Sawickiego.

Zwiedzanie Domu Ziemi Bierutowskiej.

Organizator

Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Bierutowskiej
Europa-Przyszłość, ul. Przyjaciół Żołnierza 14 A,
56-420 Bierutów, Marek Krzysztof Bińkowski,
tel. 695 947 333, e-mail: marek77bin@wp.pl

Dojazd

Trasa Wrocław – Oleśnica – Namysłów – Kluczbork.
Połączenia PKP, PKS.

Boguszyce

Izba Pamięci Gminy Oleśnica, Boguszyce 63

15 września | godz. 10.00-15.00

16 września | godz. 15.00-20.00

„Krajobraz dziedzictwa Gminy Oleśnica”

Izba Pamięci Gminy Oleśnica to miejsce, w którym kultywuje się tradycję i przekazuje międzypokoleniowo wiedzę o dziedzictwie niematerialnym. Historie zawarte w zgromadzonych przedmiotach, którymi chętnie dzielą się mieszkańcy wsi, posłużyły za inspirację do stworzenia Izby Pamięci przez Gminny Ośrodek Kultury Oleśnica. Przy Izbie Pamięci została wybudowana tradycyjna kuchnia plenerowa z piecem chlebowym i wędzarnią. W Izbie Pamięci odbędą się projekcje filmowe, podczas których uczestnicy poznają historię najstarszych mieszkańców, oraz warsztaty na temat dawnych narzędzi codziennego użytku przodków wraz z interaktywnymi prezentacjami. Będzie można spotkać właścicieli kolekcji przedmiotów przywiezionych przez przesiedleńców z dawnych Kresów Wschodnich po 1945 r. na teren gminy Oleśnica.

W trakcie przygotowań i samego wydarzenia powstanie film *Z tej mąki będzie chleb* z udziałem wszystkich chętnych uczestników spotkania i najstarszych mieszkańców, którzy w swych narracjach opowiedzą o tradycjach wyniesionych z domów rodzinnych, w tym również o potrawach gotowanych przez ich babcie i matki według receptur przekazanych im przez przodków. Dzięki filmowej, artystycznej rejestracji rozmów i nieformalnych spotkań przygotowany zostanie wirtualny zapis zatrzymanych w kadrze nieskończonych krajobrazów

smaków, barw, zapachów i zwyczajów, które głęboko zakorzenione są w pamięci indywidualnej.

Organizator

Gminny Ośrodek Kultury Oleśnica, Ligota Polska 3 A,
56-400 Oleśnica, Monika Małobęcka, tel. 71 3140238,
e-mail: organizatorimpres@gokolesnica.pl

Dojazd

Jadąc drogą S8/E67 z Wrocławia w kierunku Warszawy, należy zjechać na Oleśnicę na węźle Dąbrowa, następnie kierować się przez miasto na Warszawę i skręcić przed Spalicami w lewo na Boguszyce lub z węzła Dąbrowa kierować się w prawo na Trzebnicę, potem na Twardogórę, a następnie w prawo na Boguszyce.

Międzypokoleniowe warsztaty wyrabiania chleba
Fot. Archiwum Organizatora

Bolesławiec

**Muzeum Ceramiki – Dział Historii Miasta,
ul. Kutuzowa 14**

16 września | godz. 12.00

Ogłoszenie wyników i wręczenie nagród w konkursie fotograficznym.

W czasie wakacji Muzeum Ceramiki zorganizowało konkurs fotograficzny.

Zadaniem uczestników konkursu było wykonanie fotografii obiektu architektonicznego, pomnika lub pomnika przyrody zlokalizowanego na terenie parku, promenady, bulwaru czy innego historycznego obszaru zielonego położonego w Bolesławcu. Każdy uczestnik mógł zgłosić dwie fotografie, konkurs odbył się bez ograniczeń wiekowych.

Organizator

Muzeum Ceramiki w Bolesławcu, ul. Mickiewicza 13,
59-700 Bolesławiec, Agata Bojanowska, tel. 75 6442200,
e-mail: a.bojanowska@muzeum.boleslawiec.net,
poczta@muzeum.boleslawiec.net

Muzeum Zamek Bolków, ul. Zamkowa 1

16 września | godz. 12.00-18.00

XVII-wieczny piknik historyczny nawiązujący do wydarzeń wojny trzydziestoletniej i jej wpływu na krajobraz Bolkowa.

16-17 września | godz. 9.00-18.00

Wystawa „Krajobraz dziedzictwa – dziedzictwo krajobrazu – Zamek Bolków na przestrzeni dziejów”.

Organizator

Muzeum Zamek Bolków, Oddział Muzeum Karkonoskiego w Jeleniej Górze, ul. Zamkowa 1, 59-420 Bolków, Adam Łaciuk, tel. 75 7413297, e-mail: kustosz@zamek-bolkow.info.pl

Dojazd

Parking znajduje się przy ul. Bolka 12.

Bukowiec

**Dolina Pałaców i Ogrodów,
założenie pałacowo-parkowe, ul. Robotnicza 9**

9-10, 16-17 września | godz. 10.00-17.00

Zwiedzanie pałacu, Artystycznej Stodoły, herbaciarni, mauzoleum i wieży widokowej.

Atrakcje w Artystycznej Stodole: „Odkryj Bukowiec z Redenami” – film mappingowy, makieta założenia pałacowo-parkowego w Bukowcu, wystawy stałe: „W hołdzie przyrodzie. Ogród angielski w Bukowcu”, „Znani goście Bukowca”, „Opiekunka Kotliny Jeleniogórskiej. Działalność hrabiny Friederike von Reden” wraz z filmem o działalności hrabiny.

9 września | godz. 16.00 – koncert.

16-17 września | godz. 10.00-17.00

„W gościnie u hrabiny von Reden: Jesień ze sztuką w Bukowcu” – IV edycja – seminaria, wystawy, spotkania, konferencje, wieczór poetycki.

16 września | godz. 16.00 – koncert Orkiestry Kameralnej Polskiego Radia *Amadeus* pod dykcją Agnieszki Duczmal.

Organizator

Fundacja Doliny Pałaców i Ogrodów Kotliny Jeleniogórskiej, Bukowiec, ul. Robotnicza 9, 58-533 Mysłakowice, Monika Paterka, Związek Gmin Karkonoskich, Bukowiec, ul. Robotnicza 6, 58-533 Mysłakowice, Krzysztof Sawicki, tel. 75 7428501, 603 619 139, e-mail: monika.paterka@dolinapalacow.pl, biuro@karkonosze.eu

Dojazd

Od strony Jeleniej Góry drogą w kierunku Kowar, przez Mysłakowice. W miejscowości Kostrzyca skręcić w lewo na Bukowiec. Dojazd również od strony Łomnicy i Karpnik – oznaczony brązowymi tablicami.

„W gościnie u Hrabiny von Reden”
Fot. Igor Dyjach

Dom kłodzki
Fot. Zbigniew Tyczyński

Bystrzyca Kłodzka

Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy, pl. Wolności 16

16 września | godz. 12.00

„Architektura regionalna Ziemi Kłodzkiej” – wykład i prezentacja.

Zapoznanie turystów oraz obecnych i przyszłych mieszkańców z cechami tutejszej zabudowy wiejskiej, jej zaletami i ponadczasowością. Podkreślenie olbrzymiej roli, jaką od wieków odgrywa ona w procesie kształtowania krajobrazu kulturowego oraz rozwoju gospodarczego tych obszarów.

Organizator

Bystrzyckie Towarzystwo Górskie, Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy, pl. Wolności 16, 57-500 Bystrzyca Kłodzka, Robert Duma, Zbigniew Tyczyński, tel. 74 8111447, e-mail: bibbystrzyca@wp.pl

Dojazd

Centrum miasta – Rynek.

Ogród francuski przed wejściem głównym
do Pałacu Ciechanowice
Fot. Magdalena Witek-Jur

Ciechanowice

Pałac Ciechanowice, Ciechanowice 21 A

9-10 września | godz. 10.00-17.00

Zwiedzanie zabytkowego zespołu parkowego Pałacu Ciechanowice.

Ze względu na trwające prace restauratorsko-konserwatorskie wewnątrz obiektu sam pałac jest jeszcze zamknięty dla zwiedzających.

Organizator

Pałac Ciechanowice, Ciechanowice 21 A,
58-410 Marciszów, Paweł Truszczyński, tel. 609 335 477,
e-mail: palac@sudeckie.pl

Dojazd

Dojazd od strony Wrocławia: autostradą A4, zjazd przez węzeł Kostomłoty na drogę krajową nr 5 (kierunek Lubawka) do Marciszowa. W Marciszowie w prawo na drogę wojewódzką nr 328 (kierunek Kaczorów), następnie zjazd w lewo na Janowice Wielkie. W Ciechanowicach w prawo.

Dojazd od strony Jeleniej Góry: drogą krajową nr 3 do Kaczorowa. Następnie w prawo na drogę wojewódzką nr 328 (kierunek Kamienna Góra). Z drogi nr 328 w prawo na Janowice Wielkie.

Dobków

Kraina Wygaśłych Wulkanów – Góry i Pogórze Kaczawskie:

**Sudecka Zagroda Edukacyjna, Dobków 66,
59-540 Świerzawa**

**Wojcieszów, ul. Bolesława Chrobrego 98,
59-550 Wojcieszów**

**Młyn Wielistaw, ul. Młyńska 9/2,
59-540 Sędziszowa**

**Wojcieszów, ul. Bolesława Chrobrego 98
9 września | godz. 10.00-14.00**

Wycieczka szlakiem dawnego górnictwa. Zbiórka na parking przy sklepie Dino.

Góry Kaczawskie to region niezwykle zróżnicowany pod względem geologicznym, co wiąże się również z bogatą historią górnictwa. Z Wojcieszowa pieszo udamy się w kierunku nieczynnego kamieniołomu Gruszka. Będziemy mieli okazję zobaczyć dawne wyrobisko, zabytkowy piec wapienniczy oraz pozostałości szubienicy. Postaramy się również wypatrzyć kozła Roberta – najstynniejszego mieszkańca Wojcieszowa, a ze szczytu spojrzymy na panoramę całego miasteczka. Kolejny nieczynny kamieniołom, który odwiedzimy, mieści się w Lubiechowej, około 10 km na północny zachód od Wojcieszowa (przejazd własnymi samochodami). Na miejscu wyposażeni w młotki i okulary ochronne będziemy mogli wcielić się w poszukiwaczy minerałów. Podczas wycieczki odkryjemy ślady dawnej eksploatacji surowców w Górach Kaczawskich. Poznamy metody wydobywania i przeróbki surowców, a także dowiemy się, w jaki sposób można ponownie wykorzystać nieczynne już wyrobiska. Rezerwacja miejsc pod nr. tel. 75 6171468, szczegółowe informacje na stronie www.sudeckazagroda.pl.

Sudecka Zagroda Edukacyjna, Dobków 66

10 września | godz. 10.00-17.00

Samodzielne zwiedzanie Sudeckiej Zagrody Edukacyjnej oraz rodzinna gra terenowa w Ekomuzeum Rzemiosła.

godz. 12.00-13.30

Zwiedzanie Sudeckiej Zagrody Edukacyjnej z przewodnikiem. Rezerwacja miejsc pod nr. tel. 75 6171468, szczegółowe informacje na stronie www.sudeckazagroda.pl.

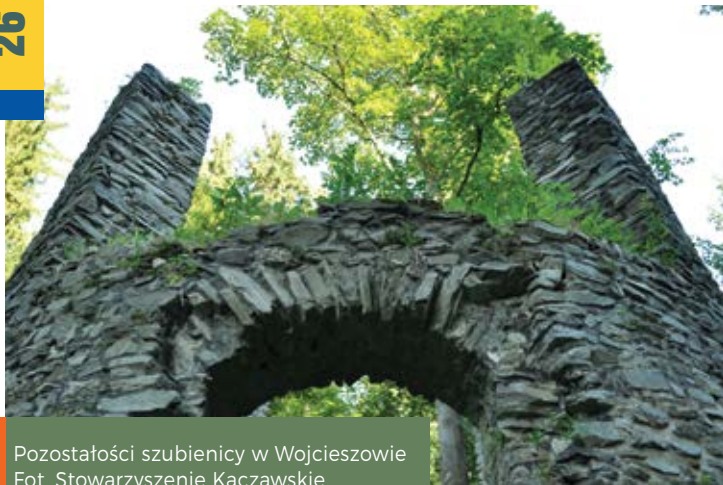

Młyn Wielistaw, ul. Młyńska 9/2

16 września | godz. 10.00-14.00

„Tajemnice Wielistawki” – wycieczka terenowa po dawnym wulkanie.

Wielistawka to wzgórze na Pogórzu Kaczawskim (między Świerzawą a Złotoryją) owiane wieloma legendami i tajemnicami. Zwiedzanie rozpoczniemy od słynnych Organów Wielistawskich – spektakularnego odstąpienia skał wnętrza dawnego wulkanu. Na szczycie góry zaś posłuchamy o historii znajdujących się tam niegdyś średniowiecznego zamku, gospody i schroniska. Poznamy również opowieści związane z tajemnicami Wielistawki (takie jak depozyty wrocławskie czy historia szefa konwoju Herberta Klosego). Odnajdziemy wejścia do sztolni, gdzie na przełomie XVI i XVII w. znajdowała się kopalnia złota, srebra i miedzi. Na koniec odwiedzimy małą elektrownię wodną w dawnym młynie. Rezerwacja miejsc pod nr. tel. 75 7126057, szczegółowe informacje na stronie www.sudeckazagroda.pl.

Pozostałości szubienicy w Wojcieszowie
Fot. Stowarzyszenie Kaczawskie

Sudecka Zagroda Edukacyjna, Dobków 66

17 września | godz. 10.00-17.00

Samodzielne zwiedzanie Sudeckiej Zagrody Edukacyjnej oraz rodzinna gra terenowa w Ekomuzeum Rzemiosła.

godz. 12.00-13.30

Zwiedzanie Sudeckiej Zagrody Edukacyjnej z przewodnikiem. Rezerwacja miejsc pod nr. tel. 75 6171468, szczegółowe informacje na stronie www.sudeckazagroda.pl.

Organizator

Stowarzyszenie Kaczawskie, Dobków 66,
59-540 Świerzawa, Julia Jankowska, tel. 75 6171468,
e-mail: julia@partnerstwowkaczawskie.pl

Dobroszyce

27

Pałac, ul. Wojska Polskiego 25

10 września | 12.00-18.00

„Dziedzictwo krajobrazu – krajobraz dziedzictwa” – wystawa, „Dla każdego coś dobrego” – Jarmark Lokalnych Twórców i Producentów, „Dzieje zamku w Dobroszycach” – Quest Wyprawa Odkrywców, ponadto zwiedzanie zamku z kustoszem, loteria fantowa, animacje oraz zabawy dla dzieci i młodzieży, konkursy, gry zręcznościowe.

Organizator

Fundacja Partnerstwo Jadwiga, ul. Wojska Polskiego 25, 56-410 Dobroszyce, Adam Traczyk, tel. 71 3141485, e-mail: fundacja@jadwiga.eu

Dojazd

Drogą nr 340, w miejscowości Dobroszyce kierować się na Siekierowice.

Duszniki-Zdrój

Muzeum Papiernictwa, ul. Kłodzka 42

10 września | godz. 11.00-15.00

„Namalujmy panoramę naszego miasta”. Na muzealnym dziedzińcu mieszkańcy Dusznik-Zdroju oraz odwiedzający goście mają niepowtarzalną okazję namalowania panoramy Dusznik-Zdroju. Cennych informacji, w tym instrukcji dotyczących powstawania malowidła, udzieli dusznicki artysta plastyk Władysław Kolbusz. Zwiedzający obejrzą też wystawę dzieł Władysława Kolbusza w muzealnej galerii.

Organizator

Muzeum Papiernictwa w Dusznikach-Zdroju,
ul. Kłodzka 42, 57-340 Duszniki-Zdrój, Dagmara
Kacperowska, Marcin Lemejda, tel. 74 8627415,
e-mail: dkacpero@muzpap.pl, mlemejda@muzpap.pl

Dojazd

Muzeum jest usytuowane przy głównej trasie E8. Są dwa bezpłatne parkingi: autokarowy – po prawej stronie drogi krajowej E8 przy wjeździe do Dusznik-Zdroju oraz dla samochodów osobowych przy ul. Sprzymierzonych.

Muzeum Papiernictwa w Dusznikach-Zdroju
Fot. Mariusz Młynarczyk

Dzierżoniów

Muzeum Miejskie Dzierżoniowa, ul. Świdnicka 30

10 września | godz. 15.00

„Dzierżoniów – krajobraz dziedzictwa”. Wykład poświęcony będzie charakterystycznym dla miasta pejzażom oraz jego stałym i zmiennym elementom na przestrzeni wieków, a także przybliży historię znanych obiektów tworzących panoramę miasta, a zwłaszcza ich zwieńczeń, które obchodzą w tym roku swoje 400-lecie. Poruszone zostaną kwestie zbieżności dat, rozbudowy, współzawodnictwa duchowieństwa i mieszczaństwa oraz dzisiejszego życia mieszkańców Dzierżoniowa. Wykład wzbogaci prezentacja historycznych i współczesnych widoków miasta.

Organizator

Muzeum Miejskie Dzierżoniowa, ul. Świdnicka 30,
58-200 Dzierżoniów, Maria Zapotoczna, tel. 74 6464661,
e-mail: mzapotoczna@mmdz.pl

Głębowice

Zespół poklasztorny Ojców Karmelitów, Głębowice 46

10 września | godz. 16.00

Zwiedzanie zespołu poklasztornego – m.in. klasztorne-
go refektarza, biblioteki, podziemi, ogrodu ziołowego
w wirydarzu oraz wieży kościelnej, w której zorganizowa-
no ścieżkę przyrodniczo-edukacyjną. Rozpościera
się stamtąd piękny krajobraz na otaczający Głębowice
obszar Natura 2000 – Dolina Łachy.

16 września | godz. 17.00

Pomiędzy Głębowicami a Trzcinicą Wołowską znajduje
się siedem kapliczek poświęconych siedmiu boleściom
Matki Bożej. Zapraszamy na spacer połączony z nabo-
żeństwem ku czci Matki Boskiej Bolesnej, której wspo-
mnienie obchodzimy 15 września. Trasa ma około 3 km.
Przydrożne kapliczki są znaną częścią polskiego krajobra-
zu. Zazwyczaj stanowiły cenny dla lokalnej społeczności
obiekt kultu religijnego i przestrzenny punkt orientacyj-
ny, były otaczane troską i opieką. Głębowickie kapliczki
są nieodłącznym elementem całego założenia poklasz-
tornego, wpisując się w lokalny krajobraz, który staje się
przekaznikiem dziedzictwa dawnych wieków.

Organizator

Parafia Rzymskokatolicka pw. Najświętszej Maryi Panny
z Góry Karmel, Głębowice 46, 56-160 Wińsko, Marta
Nowak-Kuczma, tel. 666 516 956, e-mail: parafia.glebo-
wice@wp.pl

Dojazd

Z Wrocławia można dojechać przez Oborniki Śląskie, dalej przez Wołów i Pęczyn. Można również dojechać przez Trzebnicę i Żmigród. W Żmigrodzie należy skręcić na drogę wojewódzką nr 339 i kierować się na Wińsko. Z okolic Lubina i Legnicy można dojechać drogą krajową nr 36, aż do Wińska, a następnie kierować się na Żmigród.

W polu jedna z siedmiu kapliczek ku czci siedmiu boleści Matki Bożej (w tle kaplica Matki Bożej Bolesnej)
Fot. Paweł Jastrzębski

**Sanktuarium Matki Bożej Jutrzenki Nadziei
w Grodowcu, Grodowiec 24, 59-150 Grębocice**

9 września | godz. 13.00

Zwiedzanie sanktuarium i wykład poświęcony XVII-wiecznej barokowej ambonie. Spotkanie poprowadzi Maciej Iżycki.

**Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Głogowie,
ul. Brama Brzostowska 1, 67-200 Głogów**

9 września | godz. 15.00

„Odkrycia archeologiczne a dziedzictwo krajobrazu kulturowego Głogowa” – wykład, zwiedzanie Sukiennic i Bloku Koszarowego. Spotkanie poprowadzi archeolog Zenon Hendel.

Zamek Czerna, ul. Zamkowa 1, Czerna, 67-231 Żukowice
**10 września | godz. 12.00-18.00 (zwiedzanie),
godz. 16.00 (wykład)**

Zwiedzanie Zamku w Czernej i wykład prof. UAM Beaty Frydryczak, filozofki kultury i teoretyczki sztuki zajmującej się m.in. estetyką krajobrazu.

Organizator

Muzeum Archeologiczno-Historyczne w Głogowie,
ul. Brama Brzostowska 1, 67-200 Głogów,
Anna Wawryszewicz, tel. 76 834 10 81,
e-mail: anna.wawryszewicz@muzeum.glogow.pl

Dojazd

Do muzeum: kierunek: Żary – Leszno (droga krajowa nr 12), parking od strony ul. Zamkowej; do sanktuarium w Grodowcu: droga wojewódzka nr 331; do zamku w Czernej: droga wojewódzka nr 292.

Pałac Gorzanów, ul. Podzamcze 8

10 września | godz. 12.00

„Grafenort – Gorzanów. Krajobraz dziedzictwa – dziedzictwo krajobrazu” – wystawa związana z utraconymi, zniszczonymi i zdewastowanymi obiektami, detalami i zapomnianymi wątkami kulturowymi.

Organizator

Towarzystwo Miłośników Gorzanowa, Fundacja Pałac Gorzanów, ul. Podzamcze 8, 57-521 Gorzanów, Robert Duma, Marek Haisig, tel. 607 799 271, e-mail: tmg.gorzanow@wp.pl, fundacja@palacgorzanow.pl; www.tmggorzanow.pl

Dojazd

Centrum Ziemi Kłodzkiej, przy międzynarodowej trasie na Wiedeń, między Kłodzkiem a Bystrzycą Kłodzką.

Trójstyk gorzanowski. Fot. Robert Duma

Jawor

Kościół Pokoju, Park Pokoju 2

16 września | godz. 10.00-15.00

godz. 10.00-11.00

„Jak budowano Kościół Pokoju” – wystawa.

godz. 11.00-12.00

Zwiedzanie kościoła z przewodnikiem.

godz. 12.00-15.00

„Malowanie na gontach” – warsztaty plastyczne (rezerwacja miejsc).

Kościół Pokoju w Jaworze to prawdopodobnie największa na świecie drewniana budowla sakralna. Wybudowany został poza murami miejskimi z nietrwałych materiałów: stomy, drewna i gliny. Miał nie przetrwać długo, ale stoi już ponad 360 lat. Dziś wpisuje się doskonale w krajobraz miasta, przypominając mieszkańcom i turystom o dziedzictwie, o które przyszło nam się troszczyć.

Organizator

Parafia Ewangelicko-Augsburska w Jaworze,
Park Pokoju 2, 59-400 Jawor, Aniela Pietruszczak,
tel. 516 493 990, e-mail: jawor@luteranie.pl, anielapietruszczak@gmail.com, Muzeum Regionalne w Jaworze

Dojazd

Parking dla samochodów osobowych znajduje się przy ul. 1 Maja.

Jaworzyna Śląska

35

**Muzeum Przemysłu i Kolejnictwa na Śląsku,
ul. Towarowa 4**

16-17 września | godz. 11.00

Spacer po kolejowych atrakcjach Jaworzyny Śląskiej – muzeum i dworcu kolejowym (rezerwacja miejsc).

Nie ma w Polsce drugiego takiego miasta jak Jaworzyna Śląska, gdzie cała miejska zabudowa została podporządkowana układowi torów kolejowych. Miasta, które wybudowano w szczerym polu wyłącznie dlatego, że krzyżowały się tu linie kolejowe. Miasta, w którym zdecydowanie najważniejszą budowlą był dworzec kolejowy, a rytm życia mieszkańców wyznaczały przyjazdy i odjazdy pociągów.

Organizator

Muzeum Przemysłu i Kolejnictwa na Śląsku, ul. Towarowa 4, 58-140 Jaworzyna Śląska, Roksana Banaszczak, tel. 692 407 401, e-mail: rezerwacje@muzeatechniki.pl

Dojazd

Wszystkimi pociągami relacji Wrocław – Szklarska Poręba, a także samochodem drogą krajową nr 35 (Wrocław – Wałbrzych) oraz autostradą A4 (zjazd na Kostomłoty).

Jelenia Góra- -Cieplice

Muzeum Przyrodnicze, ul. Cieplicka 11 A

„Krajobraz dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego Cieplic”.

Cieplice Śląskie-Zdrój – od 1976 r. stanowiące część Jeleniej Góry – są najstarszym uzdrowiskiem w Polsce. Jego początki sięgają XIII w. i od tego czasu nieprzerwanie do tutejszych wód zjeżdżają kuracjusze. Uzdrowiskiem zajmowali się początkowo augustianie, później joannici, a od XV w. robili to cystersi, sprowadzeni tutaj przez Schaffgotschów, właścicieli Cieplic. Po odejściu cystersów w 1810 r. uzdrowiskiem, aż do 1945 r., zajmowali się sami Schaffgotschowie. To dzięki nim kurort zyskał, oprócz domów zdrojowych, także parki i znajdujące się tam budowle. Na początku XX w. atrakcyjność Cieplic podniósł Eugen Füllner, zakładając w pobliskim Malinniku (dzisiaj części Cieplic) park z towarzyszącymi mu budowlami. Prezentowane miejsca należą do bardzo atrakcyjnych, mają swój nastrój i niezapomniany urok. Parki i budowle parkowe wpisane są do rejestru zabytków.

16 września | godz. 10.00-13.00

Wycieczka z przewodnikiem po parku Zdrojowym. Joanna Mielech i Bożena Gramsz poprowadzą przez park Zdrojowy. Zapoznają zwiedzających z historią i budowlami (Galerią, Teatrem Zdrojowym, Pawilonem „Edward”, muszlą koncertową, kapliczką i pomnikami) oraz z rosnącymi tam roślinami i żyjącymi zwierzętami.

17 września | godz. 10.00-13.00

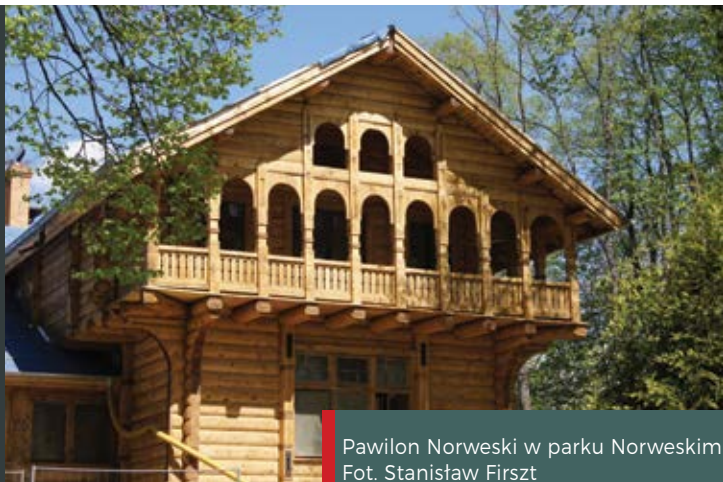
Wycieczka z przewodnikiem po parku Norweskim. Stanisław Firszt i Czesław Narkiewicz poprowadzą przez park Norweski. Zapoznają zwiedzających z historią i budowlami (Pawilonem Norweskim, muszlą koncertową, kamiennym mostem i pomnikami) oraz z rosnącymi tam roślinami i żyjącymi zwierzętami.

Organizator

Muzeum Przyrodnicze w Jeleniej Górze, ul. Cieplicka 11 A, 58-560 Jelenia Góra, tel. 75 7551506, e-mail: muzeum@muzeum-cieplice.pl

Dojazd

Z centrum Jeleniej Góry ulicą Wolności w kierunku Cieplic. Z centrum Jeleniej Góry autobusami linii: 2, 4, 6, 7, 9, 15, 23.

Pawilon Norweski w parku Norweskim
Fot. Stanisław Firszt

Budynek Muzeum Miejskiego „Dom Gerharta Hauptmanna”
Fot. Archiwum Organizatora

Jelenia Góra- -Jagniątków

**Muzeum Miejskie „Dom Gerharta Hauptmanna”,
ul. Michałowicka 32**

16 września | godz. 15.00

„Dolina Pałaców i Ogrodów Kotliny Jeleniogórskiej” –
otwarcie wystawy fotograficznej.

Wystawa prezentuje najpiękniejsze rezydencje Kotliny Jeleniogórskiej – rejonu znanego powszechnie jako Dolina Pałaców i Ogrodów. W skład kompleksu wchodzi trzydzieści rezydencji, które rozmieszczone są na obszarze 102 km². Wśród zabytkowych budowli znajdują się m.in.: gotyckie zamki i wieże obronne, renesansowe dwory, barokowe pałace oraz XIX-wieczne neogotyckie, neorenesansowe i klasycystyczne rezydencje wzniesione przez najwybitniejszych architektów epoki. Wystawa zorganizowana została we współpracy z Fundacją Doliny Pałaców i Ogrodów Kotliny Jeleniogórskiej.

Organizator

Muzeum Miejskie „Dom Gerharta Hauptmanna” w Jeleniej Górze-Jagniątkowie, ul. Michałowicka 32, 58-570 Jelenia Góra, Łukasz Kwietnicki, tel. 75 7553286, e-mail: kontakt@muzeum-dgh.pl

Dojazd

W Jeleniej Górze należy się kierować na dzielnicę Sobieszów, a następnie na Jagniątków. Na drodze umieszczone są znaki prowadzące do muzeum. Istnieje także możliwość dojazdu autobusem miejskim nr 15.

Pałac Marianny Orańskiej, widok z lotu ptaka
Fot. Black Chillis

Kamieniec Ząbkowicki

Pałac Marianny Orańskiej, ul. Zamkowa 9

16 września | godz. 10.00-17.00

„Pożegnanie lata z Marianną Orańską” – zwiedzanie kompleksu pałacowo-parkowego, koncerty, występy artystyczne regionalnych twórców, zapoznanie turystów z lokalnym krajobrazem, drzewostanem parku i dziedzictwem Marianny Orańskiej (rezerwacja miejsc).

Organizator

Gminne Centrum Kultury, ul. Złotostocka 27, 57-230 Kamieniec Ząbkowicki, Jolanta Kuźdżał, tel. 74 8173231, tel. 602 756 152, e-mail: gcikamzab@o2.pl

Dojazd

Bezpośrednie połączenie z Kłodzka, Wrocławia i Legnicy. Krzyżują się tutaj linie kolejowe Wrocław – Międzyzlesie/Praga oraz Kraków – Jelenia Góra. Ze stacji kolejowej około 30 minut marszu niebieskim szlakiem w kierunku południowym. Autobusem z Ząbkowic Śląskich trasą na Złoty Stok. Samochodem z Wrocławia drogą nr 8. Za Ząbkowicami Śląskimi należy skręcić w lewo drogą nr 382 na Paczków.

Karpacz

Deptak, ul. Konstytucji 3 Maja

16-17 września | wystawa czynna całą dobę

„Wczoraj i dziś Krummhübel – Karpacz” to wystawa plenerowa prezentująca unikatowe fotografie przedwojennego Krummhübel oraz ujęcia tych samych miejsc i obiektów z dzisiejszego Karpacza. Wystawa ma na celu pokazanie ogromnych zmian, jakie nastąpiły w krajobrazie miasta w ciągu ostatnich kilkudziesięciu lat. Ma ona także zwrócić uwagę mieszkańców na potrzebę uporządkowania przestrzeni i zachowania ładu, aby przekazać kolejnym pokoleniom krajobraz zapisany treściami świadczącymi o wielowiekowej historii oraz szacunku dla człowieka i środowiska. W razie złej pogody wystawa przeniesiona zostanie do auli Zespołu Szkół przy ul. Konstytucji 3 Maja 48 A.

Organizator

Urząd Miejski w Karpaczu, ul. Konstytucji 3 Maja 54,
Magdalena Drewnicka, tel. 75 7619453,
e-mail: magdalena.drewnicka@karpacz.eu

Dojazd

Deptak wyłączony jest z ruchu samochodowego. W centrum miasta znajdują się parkingi płatne i bezpłatne. Jeśli wystawa odbędzie się w auli szkoły, najlepiej wybrać wejście do niej od strony deptaka.

Muzeum Sportu i Turystyki, ul. Kopernika 2

9 września | godz. 17.00

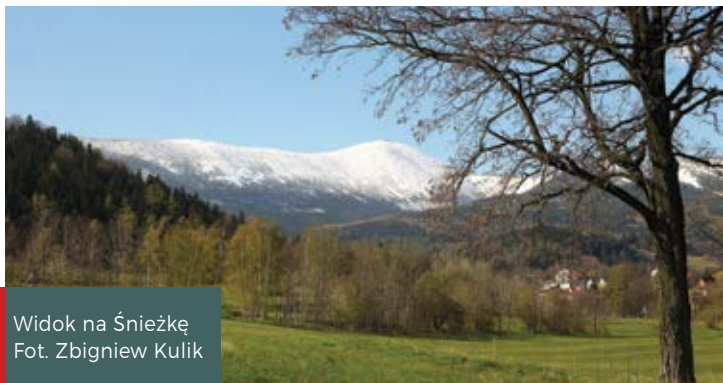
„Krajobraz karkonoski” – prelekcja Antoniego Witczaka. Autor poruszy zagadnienia zmian w krajobrazie karkonoskim spowodowanych działaniami człowieka (takimi jak karczowanie, zalesianie wzgórz, budownictwo, powstawanie wsi). Na przezroczach pokaże m.in. zamki, pałace, dwory, ogrody pałacowe i schroniska karkonoskie.

Organizator

Muzeum Sportu i Turystyki w Karpaczu, ul. Kopernika 2, 58-540 Karpacz, Zbigniew Kulik, tel. 75 7619652, e-mail: muzeumsportu@dolnyslask.pl

Dojazd

Autobusem do przystanku Bachus (centrum miasta).
Parking samochodowy przy muzeum.

Widok na Śnieżkę
Fot. Zbigniew Kulik

Karpacz

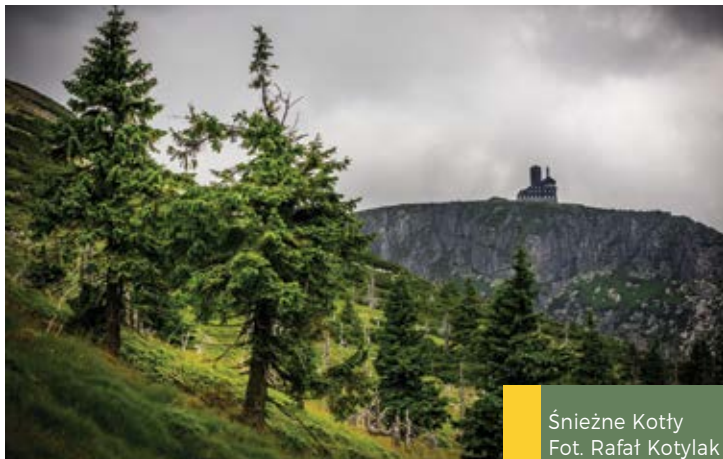
**Skarbiec Ducha Gór – Galeria Produktu Lokalnego,
ul. Konstytucji 3 Maja 25**

9-10 września | 11.00-18.00 – wystawa zdjęć Rafała Kotylaka.

16-17 września | 11.00-18.00 – wystawa prac Beaty Makutynowicz.

„Krajobraz dziedzictwa – dziedzictwo krajobrazu”
w twórczości artystów – Beaty Makutynowicz i Rafała Kotylaka.

Wystawy prac dwojga artystów z rejonu Karkonoszy – Beaty Makutynowicz i Rafała Kotylaka w klimatycznym Skarbcu Ducha Gór. Poza pracami artystów w galerii można zobaczyć oryginalne, wykonane tradycyjnymi metodami rękodzieło lokalnych twórców.

Śnieżne Kotły
Fot. Rafał Kotylak

Beata Makutynowicz jest artystką z Karpacza, która ze Skarbcem Ducha Gór związana jest od roku 2012. W swoich pracach wykorzystuje materiały z regionu. Dawna futryna, ozdobny fragment werandy, zardzewiałe elementy okuć – wszystko to staje się tworzywem, z którego powstają rzeźby aniołów, ptaków, koni. Na łupkach (dawnych kamiennych dachówkach) i płótnie artystka maluje m.in. krajobrazy Karkonoszy. Swoje prace prezentowała na wystawach w Jeleniej Górze, Karpaczu, Szklarskiej Porębie, Jaworze, Lubinie, Złotoryi, Gazzada Schianno we Włoszech.

Rafał Kotylak to artysta fotograf z Piechowic, który ze Skarbcem Ducha Gór związany jest od roku 2014. Jego fotografie nacechowane są niezwykłym indywidualnym spojrzeniem i spontanicznością. Swoje prace prezentował m.in. na wystawach: „WHIPLASH – Metal Photography Journey” w Galerii Skene, w Jeleniogórskiej Strefie Fotografii, w Teatrze im. Cypriana Kamila Norwida w Jeleniej Górze, „Karkonosze – moje miejsce” w sali Stary Browar, Fundacji Doliny Pałaców i Ogrodów Kotliny Jeleniogórskiej, Towarzystwa Fotograficznego Karkonosze.pl.

Organizator

Skarbiec Ducha Gór – Galeria Produktu Lokalnego,
ul. Konstytucji 3 Maja 25, 58-540 Karpacz, Adriana
Ciszek, Marta Dziębor, tel. 697 328 663, 663 819 228,
e-mail: skarbiec.duchgor@gmail.com

Dojazd

Gdy wjeżdża się do miasta od strony Kowar lub Jeleniej Góry, galeria znajduje się po lewej stronie, naprzeciwko Nowej Królowej Karkonoszy i Biura Turystycznego „Vip Travel”, w pobliżu Interaktywnej Wystawy Klocków Lego.

Kłodzka synagoga, autor nieznany
Fot. Archiwum Towarzystwa Przyjaciół Kłodzka

Muzeum Ziemi Kłodzkiej, ul. Łukasiewicza 4

16 września | godz. 14.00-17.00

„Krajobraz bez synagogi”.

godz. 14.00

„Śladami kłodzkich Żydów” – gra miejska. Wędrówka po mieście w poszukiwaniu śladów materialnych i kulturowych związanych z kłodzkimi Żydami. Miejsce zbiórki uczestników gry – dziedziniec muzeum.

godz. 16.00

Prelekcja z pokazem multimedialnym prezentującym unikatowe archiwalne zdjęcia kłodzkiej synagogi w momencie pogromu nocy kryształowej. Zostaną one uzupełnione materiałami niemieckiego artysty Gerharda Roesego. Prowadzenie – Henryk Grzybowski.

Organizator

Muzeum Ziemi Kłodzkiej, ul. Łukasiewicza 4, 57-300 Kłodzko, Joanna Jakubowicz, Anna Franczukowska, tel. 74 8673570 w. 23, e-mail: dno@muzeum.klodzko.pl

Dojazd

Muzeum zlokalizowane jest w centrum starego miasta. Parking płatny dla samochodów osobowych tuż przy muzeum.

Kowary

Dom Tradycji Miasta Kowary, ul. Górnicza 1

9 września | godz. 11.00-15.00

„Zabawa z przyrodą: wyklejamy obrazy z liści i kwiatów” – warsztaty, które poprowadzi Barbara Sokołowska. Spotkanie z Aliną Pawłowską, autorką serii książeczek ilustrowanych liściakami.

10 września | godz. 11.00-15.00

„Fotografia nietypowa w krajobrazie” – wystawa. Spotkanie z autorem zdjęć Janem Nowakiem.

16-17 września | godz. 11.00-15.00

„44. Festiwal Sztuki Włókna” – wystawa. Najstarsze polskie spotkanie artystów zajmujących się tkaniną unikatową oraz ekspozycja w ogrodzie makatek z byłej Fabryki Dywanów „Kowary”.

16 września | godz. 12.00

Koncert. Na 100-letnim fortepianie zagra Fryderyk Pacak.

W 100-letnim domu – od 1993 r. siedzibie Stowarzyszenia Miłośników Kowar – staramy się zachować tradycje miasta poprzez wystawy stałe: „Kowary na starej widokówce”, „Uranowe górnictwo miasta” i „Karkonoska Marka Lokalna”, a także wystawy czasowe, koncerty i spotkania. W ogrodzie ze 150-letnim murem zbudowanym z rzecznych kamieni organizujemy kiermasze, warsztaty, ogniska. Po Domu Tradycji oprowadza przewodnik. Szczegóły na stronie internetowej: www.smk-kowary.pl.

Organizator

Stowarzyszenie Miłośników Kowar, ul. Górnicza 1,
58-530 Kowary, Barbara Sokołowska, tel. 695 180 910,
e-mail: sokolowska_b@wp.pl

Dojazd

Powiat jeleniogórski, parking za urzędem miejskim.

Karkonosze, kompozycja z liści
autorstwa Barbary Sokołowskiej

Teren Fundacji „Krzyżowa”
Fot. Archiwum Organizatora

Fundacja „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego, Krzyżowa 7

9-10, 16-17 września | godz. 11.30

Oprowadzenie po terenie fundacji – poznanie wydarzeń, które wpłynęły na krajobraz Krzyżowej, m.in. wycieczka na Wzgórze Cmentarne, zwiedzanie pałacu oraz wystawy „Odważa i pojednanie”. Miejsce zbiórki: schody przed pałacem.

Zapraszamy do odwiedzenia Krzyżowej, do poznania historii miejsca, ludzi i krajobrazów z nim związanych. Krzyżowa jako miejsce europejskich spotkań powstało po przetomie 1989 r. na terenie byłego majątku rodziny von Moltke. Nieprzypadkowo, ponieważ właśnie tutaj spotykała się antynazistowska grupa Krąg z Krzyżowej, a także odprawiono tak ważną dla Polaków i Niemców Mszę Pojednania.

Organizator

Fundacja „Krzyżowa” dla Porozumienia Europejskiego,
Krzyżowa 7, 58-112 Grodziszcz, Katarzyna Śmiechowicz,
tel. 74 8500135, e-mail: katarzyna.smiechowicz@krzyzowa.org.pl

Dojazd

Samochodem: drogą nr 382 Świdnica – Dzierżonów, skręcając między miejscowościami Boleścin i Grodziszcz w asfaltową drogę gminną (aleję Czereśniową).
Autobusem: ze Świdnicy linią nr 12 w kierunku Wieruszowa.
Koleją: pociągami relacji Wrocław Główny – Dzierżonów.

Kudowa-Zdrój

**Muzeum Kultury Ludowej Pogórza Sudeckiego,
ul. Pstrążna 14**

9 września | godz. 14.00-16.00

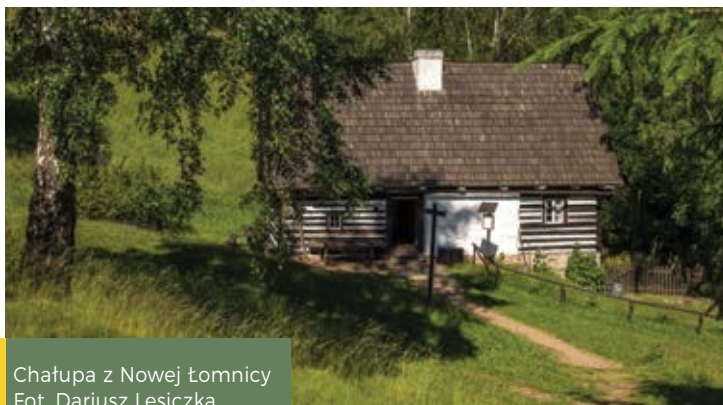
„Drewniana architektura ludowa Pogórza Sudeckiego”
– prelekcja i prezentacja multimedialna. Degustacja
chleba wiejskiego pieczonego na terenie muzeum.

Organizator

Muzeum Kultury Ludowej Pogórza Sudeckiego,
ul. Pstrążna 14, 57-350 Kudowa-Zdrój, Krzysztof Chilar-
ski, tel. 74 8662843, tel. 74 8666140, e-mail: skansen@
kudowa.pl

Dojazd

Samochodem drogą nr 8, a następnie z centrum Kudo-
wy-Zdroju 8 km do Pstrążnej, parking bezpłatny.

Chałupa z Nowej Łomnicy
Fot. Dariusz Lesiczka

Park Krajobrazowy „Chełmy”, Męcinka 27

10 września | godz. 13.00-18.00

„Skarb Lasu Mnichów – XVIII-wieczna droga krzyżowa jako element krajobrazu”.

godz. 13.00

Spotkanie w kościele pw. św. Andrzeja Apostoła. Możliwość zapoznania się z dziedzictwem cysterskim dotyczącym regionu i jego wpływem na krajobraz.

godz. 13.15

Wspólna wędrówka – pielgrzymowanie szlakiem cysterskim.

godz. 14.00

Nabożeństwo drogi krzyżowej w oparciu o dziedzictwo kapliczek z 1740 r.

godz. 15.00

Spotkanie na szczycie góry zakończone eucharystią.

godz. 16.00-18.00

Piknik u podnóża góry przy sztolni „Rudolf” i prelekcja na temat zmian krajobrazu dokonanych przez cystersów.

Spotkanie, które odbywa się na szlaku cysterskim, swoją tradycją sięga XVIII w. W tym czasie (1740 r.) na górze Górzec mnisi zbudowali stacje drogi krzyżowej. Wolno stojące kapliczki wykonane z piaskowca w malowniczy sposób okalają wzniesienie, prowadząc na szczyt. Ich położenie w pięknym i tajemniczym parku dodaje im uroku, stając się niezwykle atrakcyjny teren. Jest to także doskonałe miejsce do refleksji i skupienia. Tradycja spotkań w tym miejscu przetrwała wśród ludności niemieckiej zamiesz-

kującej te tereny przed II wojną światową. Obecni mieszkańcy przejęli tę tradycję, pielęgnując ją i kultywując. Z pozoru zwyczajne wzniesienie położone niedaleko miejscowości wydaje się tak bardzo wpisane w codzienny krajobraz, że nie budzi emocji. Jednak kryje w sobie wiele tajemnic. Jest to bowiem zapis historii i niezwykłych wydarzeń związanych z cystersami. Pozostałość wielkiego dziedzictwa, które wpływa na tożsamość mieszkających na tym terenie ludzi. Cystersi zaproszeni na ziemię dolnośląską przynieśli tu cywilizację i kulturę europejską, zmieniając nieużytki w uprawne pola, zakładając stawy hodowlane i grangie. Rada Europy, powołując do istnienia Szlak Cysterski w 1990 r., chciała, aby oprócz wartości materialnych, jakimi są monumentalne opactwa, idea ta niosła przestanie wspólnych wartości, które leżą u podstaw Europy. Podczas corocznych spotkań udaje nam się przekazać te treści, a zarazem budować poczucie własnej tożsamości we wspólnej rodzinie narodów europejskich. Regularne spotkania na szlaku cysterskim odbywają się już od ponad 30 lat. Ich charakter ma wymiar ponadregionalny i jest wpisany w tradycję działań mieszkającej tu społeczności.

Organizator

Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Andrzeja Apostoła,
Męcinka 27, 59-424 Męcinka, ks. dr Marek Kluwak,
tel. 608 670 820, e-mail: mkluwak@gmail.com

Dojazd

Należy jechać autostradą A4 w kierunku Legnicy, zjeżdżając zjazdem na Jawor. Z Jawora drogą nr 363 w kierunku Złotoryi. Przewidywany czas dojazdu z Wrocławia to 1 godzina 12 minut.

Mokrzeszów

55

Mokrzeszów, przy owczarni – start

17 września | godz. 9.00

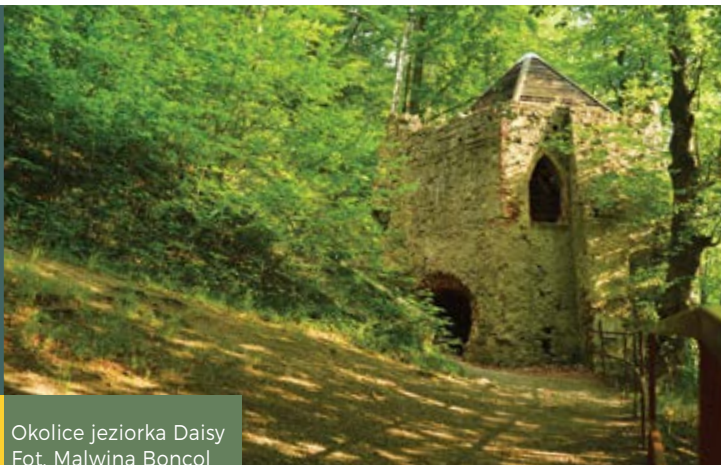
Wycieczka piesza do Jeziora Daisy. Zwiedzanie ruin pozostałych po wapiennikach i dawnym dworku myśliwskim. Na koniec ognisko przy wiacie turystycznej w Leśnictwie Witoszów (rezerwacja miejsc).

Organizator

Nadleśnictwo Świdnica, ul. Sikorskiego 11, 58-105 Świdnica, Malwina Boncol, tel. 783 295 112, e-mail: malwina.boncol@wroclaw.lasy.gov.pl

Dojazd

Mokrzeszów, przy owczarni. GPS 50.838239, 16.362325.

Okolice jeziora Daisy
Fot. Malwina Boncol

Karkonosze. Fot. Grzegorz Truchanowicz

Gminny Ośrodek Kultury, ul. Daszyńskiego 29

9 września | godz. 16.00

„Karkonosze moje miejsce” – otwarcie wystawy fotograficznej.

Wystawa jest zbiorem prac fotografików, którzy swoimi kadrami promują nasz region. Autorzy jednym głosem podkreślają, że kochają góry i nie wyobrażają sobie, aby mogli mieszkać w innym miejscu. Na wystawie obejrzyć można prace Izy Opali, Cezarego Jackowskiego, Grzegorza Truchanowicza, Sławka Podgórnego, Rafała Kotylaka oraz Jordana Plisa.

Organizator

Gminny Ośrodek Kultury w Mysłakowicach, ul. Daszyńskiego 29, 58-533 Mysłakowice, Grzegorz Truchanowicz, Marianna Ostrowska, tel. 75 7131298, e-mail: gokmysl@poczta.onet.pl, projekty.gok@poczta.onet.pl

Dojazd

Jadąc autostradą A4, należy kierować się na Strzegom, następnie Bolków i Kaczorów. Można również dojechać autobusem PKS „Tour” Jelenia Góra – odjazdy z Dworca Głównego we Wrocławiu. Dokładny rozkład jazdy znajduje się na stronie internetowej: www.pksjgora.pl.

Niemcza

**Kościół parafialny pw. Najświętszej Maryi Panny,
Rynek oraz Galeria Milenijna przy kościele**

17 września | godz. 11.45

„Miasto na grodzie – Niemcza: gród czy miasto?” – otwarcie Europejskich Dni Dziedzictwa:

„Krótki rys historyczny wydarzeń dotyczących dziejów powstania makiety średniowiecznego grodu Niemczy” – Renata Kukuła, prezeska Towarzystwa Miłośników Niemczy i Ziemi Niemczańskiej.

„Etapy renowacji makiety średniowiecznego grodu Niemczy” – Edyta Mielnik, koordynatorka zadania, członkini TMNiZN.

Przejsie do Galerii Milenijnej (obok kościoła): prezentacja makiety oraz wystawy „Krajobraz dziedzictwa – dziedzictwo krajobrazu Niemczy”.

Organizator

Towarzystwo Miłośników Niemczy i Ziemi Niemczańskiej,
ul. Bolesława Chrobrego 3, 58-230 Niemcza,
Renata Kukuła, Edyta Mielnik, tel. 887 078 688, e-mail:
renata1017@onet.pl, Uzdrowiska Kłodzkie S.A. – Grupa
PGU, Niemczański Ośrodek Kultury

Dojazd

Drogą krajową nr 8 około 45 km na południe od Wrocławia. Wydarzenie odbywa się w Rynku, kościół także jest położony w centrum miasta, obok znajduje się galeria, w której zaprezentowana zostanie makieta grodu Niemczy.

Makieta grodu Niemcza wykonana w latach 1972-1974
w Muzeum Archeologicznym we Wrocławiu
Fot. Muzeum Miejskie we Wrocławiu

Oborniki Śląskie

Obornicki Ośrodek Kultury, ul. Dworcowa 26

15 września | godz. 11.00

„Krajobraz dziedzictwa – dziedzictwo krajobrazu” – wystawa prac plastycznych przygotowana przez uczniów technikum z Powiatowego Zespołu Szkół w Obornikach Śląskich.

Organizator

Obornicki Ośrodek Kultury, ul. Dworcowa 26, Halina Muszak, tel. 71 3101251, e-mail: ook2005@o2.pl,
Powiatowy Zespół Szkół w Obornikach Śląskich,
ul. Parkowa 8, 55-120 Oborniki Śląskie,
Sławomir Szypulski, Karolina Król-Mazurkiewicz,
e-mail: krol.mazurkiewicz@gmail.com

Uczniowie rysujący budynek Powiatowego Zespołu
Szkół przy ul. Parkowej
Fot. Iwona Drożdż

Oleśnica

Oleśnicki Dom Spotkań z Historią, ul. Bociania 11

9, 16 września | godz. 11.00–13.00

Spacer miejski z przewodnikiem (rezerwacja miejsc). W związku z obchodzonym w Oleśnicy Rokiem Czeskim podczas zwiedzania odkryjemy materialne ślady panowania czeskiej dynastii Podiebradów w krajobrazie miejskim tego miasta. Szczegóły na stronie internetowej: www.muzeum.olesnica.pl.

Organizator

Oleśnicki Dom Spotkań z Historią, ul. Bociania 11, 56-400 Oleśnica, Pracownia Regionalna Biblioteki i Forum Kultury w Oleśnicy, Ewa Mielcarek, tel. 71 7165223, e-mail: ewa.mielcarek@muzeum.olesnica.pl, muzeum@muzeum.olesnica.pl

Dojazd

Drogą S8 z Wrocławia w kierunku Warszawy. Wjeżdżając do Oleśnicy, należy na pierwszym wiadukcie skręcić w prawo. Parkowanie bezpłatne.

Krużganki Zamku Książęcego w Oleśnicy
Fot. Archiwum Organizatora

Ratusz oraz teren miasta (trasa spaceru)

16 września | godz. 11.00

„Dziedzictwo kulturowe ziemi oławskiej” – spacer z przewodnikiem, początek pod ratuszem.

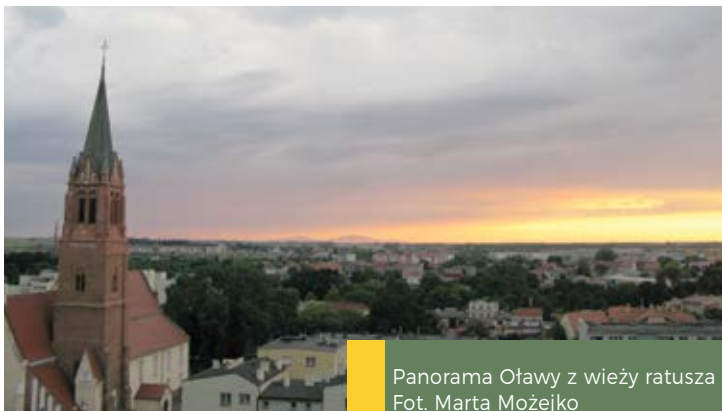
godz. 16.00

„Krajobraz dziedzictwa – dziedzictwo krajobrazu” – ogłoszenie wyników konkursu fotograficznego połączone z wystawą prac konkursowych.

„Nieznane okolice powiatu oławskiego” – spotkanie z autorem przewodnika rowerowego.

Organizator

Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Oławie,
Rynek 1, 55-200 Oława, Marta Możejko, tel. 71 3010742,
e-mail: ddzs@biblioteka.olawa.pl

Panorama Oławy z wieży ratusza
Fot. Marta Możejko

Proboszczów

**Wygasty wulkan Ostrzyca Proboszczowicka,
plac biwakowy u podnóża Ostrzycy**

15 września | godz. 10.00-13.00 – wycieczka.

Ostrzyca Proboszczowicka – Królowa Polskich Wygastych Wulkanów, zwana śląską Fudzi-jamą, Szczytnicą lub Ostrą Górą, zaprasza do odwiedzenia najpiękniejszego stożka powulkanicznego w Polsce. Największe atrakcje to spacer po 445 bazaltowych schodach wiodących na szczyt, oglądanie z wierzchołka wspaniałej panoramy okolicznych wzgórz – w tym zamku Grodziec, Wilczej Góry, Sudetów ze Śnieżką – poznanie historii i legend związanych z tym niezwykłym zakątkiem, obcowanie z przyrodą w Rezerwacie „Ostrzyca Proboszczowicka”, niezapomniane chwile dające wrażenie dotykania nieba, grillowanie na placu biwakowym pod Ostrzycą.

Ostrzyca Proboszczowicka. Fot. Łukasz Rycąbel

Warto ją zobaczyć i pokonać drogę na jej szczyt, gdyż każdy znajdzie tu oazę spokoju i wytchnienia od dnia codziennego. Już dawno temu stary kronikarz pisał: „Tu można zrzucić ze stóp kurz dnia codziennego i doskonałym leśnym powietrzem odświeżyć ciało i ducha”.

Organizator

Gminne Centrum Kultury i Biblioteka w Pielgrzymce, Pielgrzymka 109, 59-524 Pielgrzymka, Sebastian Dębicki, Małgorzata Semeniuk, tel. 76 8775124, e-mail: gbp11@wp.pl

Dojazd

Ostrzyca Proboszczowicka jest położona w Proboszczowie, w gminie Pielgrzymka, w powiecie złotoryjskim. Miejsce biwakowe zlokalizowane jest u podnóża góry w odległości około 1,5 km od centrum wsi.

Ostrzyca Proboszczowicka. Fot. Łukasz Rycąbel

Rębiszów

Kościół rzymskokatolicki pw. św. Barbary

„Krajobraz dziedzictwa Rębiszowa” – dwa wykłady ilustrowane fotografiami na temat historii regionu i jego mieszkańców. Początek po mszach św. rozpoczynających się o godz. 9.00.

10 września | godz. 10.00

Opowiemy o losach reemigrantów z Bośni. Wyjaśnimy, jak to się stało, że Polacy z Galicji osiedlili się w bośniackich górach, a następnie trafili na Dolny Śląsk.

17 września | godz. 10.00

Nawiążemy opowieściami do obchodzonej w tym roku pięćsetnej rocznicy reformacji. Wyjaśnimy, dlaczego kościół parafialny w Rębiszowie został wybudowany jako świątynia protestancka, a także wspomnimy o innych pamiątkach architektonicznych i ciekawostkach, które pozostawili po sobie protestanci zamieszkujący nasz region.

Organizator

Rada Sołecka Sołectwa Rębiszów, Rębiszów, gmina Mirsk, Natalia Łój, tel. 605 273 917, e-mail: ndasal@tlen.pl

Dojazd

Kościół pw. św. Barbary znajduje się w środkowej części wsi, przy głównej drodze, jest widoczny z daleka.

Kościół parafialny pw. św. Barbary w Rębiszowie
Fot. Archiwum Organizatora

Stara Morawa

Wapiennik „Łaskawy Kamień”

9 września | godz. 18.00

„Wieczne dzwony w Łaskawym Kamieniu”.

Muzyka dzwonów z japońskiego gongu towarzyszy przechodzącym aleją parkową do wnętrza wapiennika stworzonych przez Karla Friedricha Schinkla, w którym znajdują się pracownia druku artystycznego i wystawa szkła.

„Krajobraz dziedzictwa – dziedzictwo krajobrazu” wpisuje się wspaniale w nasz wapienniczy pejzaż. W tym roku przypada czterdziesta rocznica prac rewaloryzacyjnych przy starym wapienniku autorstwa K.F. Schinkla. Zainteresowała nas jego niezwykła, choć mało znana historia. Budowla niszczała od 1924 r. Byli mieszkańcy Starej

Wejście do ogrodu japońskiego przy
Wapienniku „Łaskawy Kamień”
Fot. Tomasz Gębuś

Morawy opowiedzieli nam historię artysty malarza z Wrocławia, który chciał tu urządzić w latach 30. ubiegłego wieku swoją siedzibę, pracownię i galerię wystawienniczą. Nazywał się Franz Josef Wagner i tak się złożyło, że w wystawie w Muzeum Ziemi Kłodzkiej braliśmy udział – z naszymi pracami – tuż obok jego pejzaży Dolnego Śląska. Historia tego miejsca związana jest, jak widać, ponadpokoleniowo z twórcami, artystami. Dlaczego ogród japoński przy piecu do wypalania wapna? Dla nas to proste: sam piec wraz z przylegającym byłym magazynem, w którym obecnie mieszczą się atelier, część mieszkalna oraz muzeum prof. Jacka M. Rybczyńskiego, to dla nas jeden wielki obiekt sztuki. Sztuka ogrodów istniała w Azji już przed tysiącami lat. Wydawało nam się to jedynym dobrym pomysłem na uporządkowanie całości. Nasza wyobraźnia twórcza widziała w przylegającym do obiektu nierównym skalistym terenie tylko taki właśnie azjatycki ogród, który potrafi wpisać się w krajobraz. Ogród japoński łączy się z otaczającym nas górskim pejzażem i wykorzystuje go widokowo: Japończycy nazywają to *shinkai* – pożyczenie krajobrazu. Pobliskie Młyńsko traktujemy jako górę Fudzi wtapiającą się w Rzeczpospolitą Wapienniczą, która zawsze zaprasza do odwiedzin.

Organizator

Stowarzyszenie Muzeum Wapiennik, Stara Morawa 29,
57-550 Stronie Śląskie, Michał Rybczyński,
tel. 74 8141191, e-mail: info@taskawykamien.com

Dojazd

Z Kłodzka, przez Łądek-Zdrój i Stronie Śląskie, do Starej Morawy, kierunek Kletno – Jaskinia Niedźwiedzia.

Stary Gierałtów

Wiata pod Bocianem, obok remizy strażackiej

9, 16 września | godz. 11.00

Spacer krajoznawczy z przewodnikiem sudeckim. Przejście piesze do trzech zadaszonych punktów widokowych – krajobrazowych, po drodze informacje o najciekawszych miejscach i zabytkach wsi. Łatwe podejścia do punktów widokowych. Spacer trwa około 3 godzin.

Organizator

Towarzystwo Przyjaciół Doliny Białej Łądeckiej „Kruszynka”, Stary Gierałtów 39 A, 57-550 Stronie Śląskie, Mieczysław Makarewicz, tel. 600 631 478, e-mail: mietekmak@interia.pl

Dojazd

Dojazd do Kłodzka, następnie drogą nr 33 do Żelazna, Łądka-Zdroju i Stronia Śląskiego. Ze Stronia Śląskiego należy jechać w kierunku Bielicy, aż na początek wsi Stary Gierałtów. Wiata pod Bocianem – parking.

Duch Gór
Fot. Mieczysław Makarewicz

Struga

71

Pałac Struga, ul. Wiejska 2

16-17 września | godz. 11.00-20.00

Jarmark regionalny – produkty spożywcze i rękodzieło.

16 września | godz. 18.00

Festiwal Teatralny. Spektakl Teatru Aftycznego (rezerwacja miejsc).

17 września | godz. 18.00

„Niewidzialne miasto. Mity i fakty w znikającym Wrocławiu”, Hannibal Smoke – prelekcja (rezerwacja miejsc).

Organizator

Pałac Struga, ul. Wiejska 2, 58-311 Struga,
Agnieszka Chmura-Wieczorek, tel. 509 598 111,
e-mail: achmura@palacstruga.pl

Dojazd

Pałac Struga usytuowany jest w centrum wsi Struga, gmina Stare Bogaczowice, koło Szczawna-Zdroju i Wałbrzyska, przy drodze krajowej nr 375, między Dobromierzem a Wałbrzychem.

Pałac Struga

Fot. Agnieszka Chmura-Wieczorek

Park Miejski w Sycowie
Fot. Paweł Kucharski

Park miejski

10 września | godz. 13.00-18.00

VIII Jarmark Regionalny. „Sycowski park na przestrzeni dziejów” – wystawa.

Na jarmarku będą eksponowane i promowane produkty lokalne wykonane przez rękodzielników z Sycowa i najbliższej okolicy, dodatkową atrakcją będą występy lokalnych zespołów ludowych. Po zakończeniu jarmarku wystawa zostanie przeniesiona do Muzeum Regionalnego w Sycowie.

Organizator

Centrum Kultury w Sycowie, Muzeum Regionalne,
pl. Wolności 7, 56-500 Syców, Agnieszka Kuświk-Jasień,
Paweł Adamczyk, tel. 627 855 152, tel. 627 855 153,
e-mail: agnieszka.kuswik.jasien@cksycow.pl,
pawel.adamczyk@cksycow.pl

Dojazd

Miasto położone jest w odległości ponad 50 km od Wrocławia, dogodny dojazd drogą S8 w kierunku Warszawy. Park miejski znajduje się blisko centrum miasta. Jarmark regionalny odbędzie się w strefie rekreacyjnej.

Szklarska Poręba

Dom Carla i Gerharta Hauptmannów - Muzeum Karkonoskie

9-10 września | godz. 9.00-16.30

Zwiedzanie wystaw stałych: „Karkonoski Duch Gór”, „Schronisko górskie z przełomu XIX i XX w.”, „Kolonie artystyczne Szklarskiej Poręby” oraz wystawy czasowej: „Obrazy Wlastimila Hofmana ze zbiorów mieszkańców Szklarskiej Poręby”. Plener malarski inspirowany twórczością Wlastimila Hofmana.

„Karkonoski Duch Gór” – wystawa wzbogacona o karkonoskie minerały i kamienie szlachetne ze zbiorów Muzeum Ziemi Juna. „Schronisko górskie z przełomu XIX i XX w.” – wystawa prezentująca wyposażenie karkonoskiej budy pasterskiej, zawierająca m.in. malowane szafy z XVIII w. „Kolonie artystyczne Szklarskiej Poręby” – ekspozycja poświęcona przedwojennej kolonii artystycznej wraz z galerią malarstwa niemieckiego Künstlervereinigung St. Lukas in Schreiberhau – Bractwo Artystycznego Świętego Łukasza w Szklarskiej Porębie oraz Galerią Wlastimila Hofmana – jako elementu kolonii powojennej. W tej ostatniej eksponowane są obrazy stanowiące przekrój twórczości Hofmana: od autoportretów z początku XX w. po obraz z końca lat 60. XX w. „Obrazy Wlastimila Hofmana ze zbiorów mieszkańców Szklarskiej Poręby” – wystawa czasowa zorganizowana w ramach obchodów Roku Wlastimila Hofmana. Znajdą się na niej głównie portrety mieszkańców Szklarskiej Poręby oraz obrazy z kwiatami – traktowane przez malarza jako upominki dla przyjaciół, wręczane z różnych okazji, a ponadto obrazy powstałe w czasie jego pobytu na Bliskim Wschodzie oraz obrazy alegoryczne.

Wlastimil Hofman w I połowie XX w. był bardzo znanym polskim malarzem. Po wojnie w 1947 r. zamieszkał w Szklarskiej Porębie Średniej, gdzie żył do roku 1970. Jego sława – za sprawą nowych trendów obowiązujących w sztuce polskiej – nieco przygasała, lecz sztuka znajdowała wielu odbiorców, zarówno wśród mieszkańców, jak i licznie przybywających turystów. Dla Szklarskiej Poręby „Pan Profesor” – jak go tutaj nazywano – do dziś jest osobowością twórczą i bardzo popularną postacią. Większość jego najbardziej wartościowych dzieł znalazła nabywców spoza Szklarskiej Poręby, niemniej zasoby mieszkańców również obfitują w prawdziwe perełki. Niektóre z obrazów zaprezentowane zostaną po raz pierwszy. Wystawa trwa od 8 września do 29 października 2017.

Plener malarski inspirowany twórczością Wlastimila Hofmana odbędzie się 8–18 września. Wezmą w nim udział polscy i czescy malarze z Karkonoszy i okolic, a także z zaprzyjaźnionego Kazimierza Dolnego, który jest obok Szklarskiej Poręby jedynym polskim miastem w Europejskiej Federacji Kolonii Artystycznych Euro Art. Będzie można obserwować 15 artystów podczas pracy wśród pięknych krajobrazów miasta pod Szrenicą. Gotowe już dzieła zostaną zaprezentowane na poplenerowych wystawach w Polsce i Czechach. Organizatorem jest Miejski Ośrodek Kultury, Sportu i Aktywności Lokalnej.

Organizator

Dom Carla i Gerharta Hauptmannów – Muzeum Karkonoskie, ul. 11 Listopada 23, 58-580 Szklarska Poręba, Bożena Danielska, tel. 75 7172611, e-mail: dom.hauptmannow@wp.pl

Dojazd

GPS 15.52987, 50.839276.

Szklarska Poręba

ul. Turystyczna 25 A – wyciąg na Szrenicę

16 września | godz. 10.00

Wycieczka. Początek przy dolnej stacji wyciągu na Szrenicę. Trasa zostanie poprowadzona szlakami turystycznymi Szklarskiej Poręby i Karkonoszy. Trasa średnia, przejście trwa około 6 godzin.

„Magiczny Szlak Ducha Gór” to gra terenowa, szlak turystyczny, zabawa i przyroda w jednym. W najbardziej interesujących punktach szlaku znajdują się granitowe głązy zawierające tajemnicze hologramy. Głązy oraz *Księga Skarbów* (teczka z przewodnikiem, notes i ołówek) wspólnie tworzą grę terenową, która polega na odwiedzeniu wszystkich punktów i odwzorowaniu w notesie hologramów umieszczonych na głązach. Zebranie wszystkich znaków upoważnia Odkrywcę Skarbów do nagrody w postaci certyfikatu oraz gadżetu z logo szlaku.

Dzięki pieszym wędrownikom uczestnicy mają okazję poznać malownicze tereny Karkonoszy i Gór Izerskich. Zwiędzają najciekawsze atrakcje Szklarskiej Poręby, zagłębiając się w historię i tradycje miasta. Poznają ciekawostki przyrodnicze i geograficzne, jest to również okazja do przeżycia niezwyklej przygody. Płaskorzeźby na głązach, które są jednocześnie oznakowaniem szlaku, wykonane zostały przez lokalnego artystę Macieja Wokana. Wykute z naturalnego surowca pozyskanego w Górach Izerskich wpisują się w krajobraz przyrodniczy, pokazując zarazem, w jaki sposób można stworzyć wspaniałą atrakcję turystyczną w zgodzie z naturą, poszanowaniem tradycji i kultury regionu. Jednym z elementów szlaku jest również rzeźba Ducha Gór, władcy Karkonoszy, wykonana przez miejscowego rzeźbiarza Grzegorza Pawłowskiego. Figura odzwierciedla wizerunek Ducha Gór z mapy

Karkonoszy sporządzonej przez wrocławskiego karto-
gra Martina Helwiga w 1561 r.

Organizator

Referat Promocji Miasta Szklarska Poręba, ul. Jedności
Narodowej 1 A, 58-580 Szklarska Poręba, Marta Lipnicka,
tel. 75 7547740, e-mail: it@szklarskaporeba.pl

Dojazd

Rozwidlenie dróg na Jakuszyce i Świeradów-Zdrój.

Magiczny Szlak Ducha Gór, Chybotek
Fot. Darek Figielski

Szklary-Huta

Podziemna Trasa Edukacyjna po nieczynnej kopalni niklu, chryzoprazu i opalu

10 września | godz. 11.15, 12.15, 13.15

Zwiedzanie Podziemnej Trasy Edukacyjnej, omawianie cennych minerałów naturalnie występujących w kopalni (rezerwacja miejsc). Chcemy zwrócić uwagę zwiedzających na potrzebę uporządkowania przestrzeni ważnego miejsca w Europie, jakim są tereny na powierzchni po niedziałających już kopalni i hucie.

Organizator

Dawna Kopalnia Szklary, ul. Chemików 7/15, 57-250 Złoty Stok, Dariusz Domagała, tel. 784 721 071, e-mail: kopalniaszklary@wp.pl

Dojazd

Wejście do Podziemnej Trasy Edukacyjnej zlokalizowane jest w centrum miejscowości Szklary-Huta, przy drodze krajowej nr 8. GPS: 50.64585, 16.82765. Parking niestrzeżony dla autobusów – tuż przy drodze krajowej nr 8. Dla samochodów osobowych – przed wejściem do kopalni.

Chryzopraz. Fot. Dariusz Domagała

Zamek Sarny, Ścinawka Górna 40 e

9-10, 16-17 września | godz. 10.00-18.00

Zwiedzanie zamku.

Zapraszamy do obejrzenia nowej wystawy prezentującej zmieniającą się sylwetkę tego XVI-wiecznego zabytku i jego znaczenia w krajobrazie.

Zamek Sarny, którego dom bramny został otwarty w tym roku po trzech latach remontu, jest znakomitym przykładem przekształceń, poczynszyszy od średniowiecznej wieży rycerskiej, przez renesans i barok, po neogotyck. Pokazane zostaną poszczególne warstwy budowli oraz rekonstrukcja otoczenia w ostatniej przedwojennej fazie rozwoju rezydencji. Pochodną analiz i kwerend historycznych jest też propozycja rewaloryzacji zamkowego założenia parkowego, którego zachowany rdzeń został zaprojektowany pod koniec XIX w. przez samego Eduarda Petzolda.

Na wystawie pokazana też zostanie propozycja uporządkowania otoczenia zamku, który po dekadach zapomnienia w trakcie rewitalizacji ponownie stał się jedną z atrakcji w dawnym hrabstwie kłodzkim.

Organizator

Fundacja Odbudowy Dworu Sarny, Ścinawka Górna 40 e,
57-410 Ścinawka Górna, Martin Sobczyk, tel. 609 105 905,
e-mail: martin.sobczyk@zameksarny.pl

Dojazd

Zamek Sarny jest pierwszym od granicy z Czechami zespołem budynków w Ścinawce Górnej, w zachodniej części Kotliny Kłodzkiej, przy zbiegu dróg nr 385 i 387, około 3 km od polsko-czeskiego przejścia granicznego Tłumaczów – Otovice.

Świdnica

Flesza Nowomłyńska (pozostałość twierdzy świdnickiej), okolice al. Brzozowej i ul. Śląskiej

9 września | godz. 10.00

„Krajobraz dawnej twierdzy świdnickiej – spacer z przewodnikiem śladem dawnej twierdzy, prezentacje historycznych regimentów i rekonstrukcja historycznej bitwy”.

Zapraszamy miłośników dużych widowisk plenerowych na prezentacje historyczno-edukacyjne oraz rekonstrukcję bitwy. O godz. 11.00 spod Kolumny św. Trójcy w Rynku wyruszy spacer z przewodnikiem przebranym w strój

Pozostałości twierdzy
Fot. Sylwia Osojca-Kozłowska

z epoki, który poprowadzi grupę śladami dawnej twierdzy świdnickiej. Uczestnicy spaceru przejdą z Rynku na teren obozu wojskowego, który ulokowany będzie przy Fleszy Nowomłyńskiej. Następnie grupy rekonstrukcyjne przemaszerują przez miasto na Rynek, gdzie o godz. 13.00 odbędzie się musztra paradna i oddana zostanie salwa honorowa. Po zakończonej prezentacji o godz. 14.00 w Muzeum Dawnego Kupiectwa rozpocznie się wykład „Klucz do Śląska – dzieje oblężeń twierdzy świdnickiej w XVIII wieku” historyka Sobiesława Nowotnego. Inscenizacja bitwy odegrana zostanie o godz. 16.00 na Fleszy Nowomłyńskiej. W pokazach uczestniczyć będą regimenty z Polski i Czech. Dodatkowo od godz. 10.00 do 13.00 odbywać się będzie sprzątanie pozostałości twierdzy. Uczestnicy akcji sprzątania otrzymają niezbędny sprzęt oraz drobny poczęstunek.

Organizator

Urząd Miejski w Świdnicy, ul. Armii Krajowej 49,
58-100 Świdnica, Andrzej Deska, tel. 74 8562910,
e-mail: turystyka@um.swidnica.pl

Dojazd

Dawna Flesza Nowomłyńska znajduje się poza centrum miasta, w pobliżu kompleksu OSiR przy ul. Śląskiej i cmentarza przy al. Brzozowej. W pobliżu są duże, wygodne parkingi. Dojazd do Świdnicy od strony Wrocławia drogą krajową nr 35, od strony Legnicy drogą wojewódzką nr 382, od strony Ząbkowic Śląskich drogą wojewódzką nr 382, a od strony Wałbrzycha drogą krajową nr 35 lub drogą wojewódzką nr 379.

Świdnica

Katedra, pl. św. Jana Pawła II

9 września | godz. 10.00-11.00

Ogrody wokół katedry. Rzeźby, epitafia i architektura katedry od strony południowej – oprowadzenie. Zbiórka na placu przed katedrą o godz. 10.00.

Organizator

Parafia Katedralna pw. św. św. Stanisława i Wacława,
pl. św. Jana Pawła II 1, ks. Piotr Śliwka, tel. 697 622 607,
e-mail: pp@diecezja.swidnica.pl

Dojazd

Do Świdnicy od strony Wrocławia drogą krajową nr 35, od strony Legnicy drogą wojewódzką nr 382, od strony Ząbkowic Śląskich drogą wojewódzką nr 382, a od strony Wałbrzycha drogą krajową nr 35 lub drogą wojewódzką nr 379.

Parkowanie w centrum miasta jest bezpłatne.

Katedra świdnicka
Fot. Archiwum parafialne

Kościół Pokoju, pl. Pokoju 6

16 września | godz. 18.30

„Wieczorne spotkanie na placu Pokoju”.

Rozpocznie się przed dzwonnica – krótkim plenerowym koncertem karylionowym. Następnie w kościele spotkanie z ks. biskupem Waldemarem Pytlem i rozmowa na temat dziedzictwa reformacji. „Wierni w drodze, leśni kaznodzieje, dzieci w modlitwie” – zwiedzanie wystawy. Koncert na organy z Kościoła Pokoju: duże organy romantyczne, których remont zakończył się w tym roku z funduszy norweskich, oraz małe barokowe organy ołtarzowe.

Organizator

Parafia Ewangelicko-Augsburska pw. Świętej Trójcy,
pl. Pokoju 6, 58-100 Świdnica, Bożena Pytel,
tel. 601 096 228, e-mail: kosciol@kosciolpokoju.pl

Dojazd

Samochody można zaparkować na ul. Kościelnej i pieszo przejść na pl. Pokoju.

Dojazd do Świdnicy od strony Wrocławia drogą krajową nr 35, od strony Legnicy drogą wojewódzką nr 382, od strony Ząbkowic Śląskich drogą wojewódzką nr 382, a od strony Wałbrzycha drogą krajową nr 35 lub drogą wojewódzką nr 379.

Świdnica

Kraszowicka Zagroda, ul. Kraszowicka 46

9-10, 16-17 września | godz. 9.00, 11.00

Wizyta w zagrodzie ze zwierzętami gospodarskimi. Warsztaty oraz pokaz wypieku chleba i podptomyków tradycyjnymi metodami w piecu chlebowym opalonym drewnem, a następnie degustacja. Pokaz dawnych sprzętów do wypieku chleba, tradycje i obrzędy związane z chlebem. Zajęcia trwają około 1,5 godziny (rezerwacja miejsc).

godz. 13.00, 15.00, 17.00

Wizyta w zagrodzie ze zwierzętami gospodarskimi. Warsztaty oraz pokazy ginących zawodów: garncarstwa i kowalstwa – pokaz pracy w kuźni i toczenia na kole garncarskim, a także wykonywanie prac z gliny i metalu. Zajęcia trwają około 1,5 godziny (rezerwacja miejsc).

Organizator

Kraszowicka Zagroda, ul. Kraszowicka 46, 58-100 Świdnica, Andrzej Hercuń, Małgorzata Hercuń, tel. 512 189 880, tel. 505 509 119, e-mail: biuro@zagroda.edu.pl

Dojazd

Obrzeża Świdnicy – wyjazd z centrum w kierunku Dzierżoniowa, a następnie Zagórza Śląskiego.

**Miejska Biblioteka Publiczna im. C.K. Norwida,
ul. Franciszkańska 18**

16 września | godz. 9.00-16.00

„Opatroom – pułapka cystersa... Odkryj wnętrze dawnego pałacu cystersów”.

Cykl spacerów po zabytkowym pałacu opatów cysterskich, w którym mieści się główna siedziba świdnickiej biblioteki. Spacery będą zwieńczone wizytą w *escape roomie* zlokalizowanym w bibliotecznych podziemiach. Budynek ma blisko 300 lat, ale dla uczestników to właśnie czas będzie największym wrogiem, ponieważ na wyjście z pokoju i rozwikłanie zagadki będzie on ściśle określony! Rezerwacja miejsc.

Organizator

Miejska Biblioteka Publiczna im. C.K. Norwida w Świdnicy,
ul. Franciszkańska 18, 58-100 Świdnica, Agnieszka Bie-
niowska, tel. 74 6400946, e-mail: mbp@mbp.swidnica.pl

Dojazd

Od strony Wrocławia drogą krajową nr 35, od strony Legnicy drogą wojewódzką nr 382, od strony Ząbkowic Śląskich drogą wojewódzką nr 382, a od strony Wałbrzycha drogą krajową nr 35 lub drogą wojewódzką nr 379. Parkowanie w centrum miasta jest bezpłatne.

Świdnica

Muzeum Dawnego Kupiectwa, Rynek 37

9 września | godz. 12.00

„Huta Idy i Marii koło Żarowa. Krajobraz dziedzictwa”. Prelekcja na temat założonej w latach 40. XIX w. przez Carla Friedricha von Kulmiza osady przemysłowej – Huty Idy i Marii (Ida und Marienhütte). Jej powstanie miało bezpośredni związek z odkryciem pokładów węgla brunatnego i kaolinu podczas pozyskiwania piasku niezbędnego do budowy linii kolejowej Wrocław – Świebodzice w latach 1842–1843. Rezultatem odkrycia było powstanie kilku znaczących zakładów przemysłowych, z których jeden funkcjonuje do dnia dzisiejszego. Na terenie Huty Idy i Marii wybudowano w latach 50. XIX w. monumentalny zamek nawiązujący architekturą do neogotyckich romantycznych zamków angielskich. W latach 60. XIX w. powstał imponujący park z drzewostanem składającym się z kilkudziesięciu gatunków drzew, także okazowych i aklimatyzowanych.

Zakłady chemiczne „Silesia” powstałe w 1858 r. w Hucie Idy i Marii
Fotografia z 1903 r.

godz. 14.00-15.30

„Klucz do Śląska – dzieje oblężeń twierdzy świdnickiej w XVIII wieku” – wykład i prezentacja multimedialna świdnickiego historyka Sobiestawa Nowotnego. Przedstawiona zostanie historia twierdzy świdnickiej.

Organizator

Muzeum Dawnego Kupiectwa w Świdnicy, Rynek 37, 58-100 Świdnica, Zbigniew Malicki, tel. 74 8521291, e-mail: muzeum_biblioteka@poczta.onet.pl; Referat Turystyki Urzędu Miejskiego w Świdnicy, ul. Armii Krajowej 49, 58-100 Świdnica, Andrzej Deska, tel. 74 8562910, e-mail: turystyka@um.swidnica.pl

Dojazd

Muzeum znajduje się w Rynku, na przyległych uliczkach można bezpłatnie zaparkować samochód. Dojazd do Świdnicy od strony Wrocławia drogą krajową nr 35, od strony Legnicy drogą wojewódzką nr 382, od strony Ząbkowic Śląskich drogą wojewódzką nr 382, a od strony Wałbrzycha drogą krajową nr 35 lub drogą wojewódzką nr 379.

Zamek i park na terenie Huty Idy i Marii. Widokówka z 1906 r.

Świdnica

Wieża ratuszowa, ul. Wewnętrzna 4 (Rynek)

9-10, 16-17 września | godz. 10.00-20.00

„Okno w oko z Hermesem, czyli panoramy Świdnicy i księstwa świdnicko-jaworskiego z wieży ratuszowej”. Zapraszamy do zwiedzenia odbudowanej w 2012 r. świdnickiej wieży ratuszowej. Z jej tarasów widokowych oglądać można wspaniałą panoramę miasta i okolic, m.in. malownicze górskie łańcuchy Gór Sowich, Wałbrzyskich, Kamiennych oraz Karkonoszy. Elementami niezwykłego krajobrazu, które turyści chętnie uwieczniają na fotografii, są również Ślęza, strzegomskie kamieniołomy czy wrocławska Sky Tower. Oglądając miasto z tego poziomu, można stanąć okno w oko z Hermesem – bogiem, który przypomina o kupieckiej potęgzie miasta – a także z jego niezwykłymi zabytkami: wpisaną na Listę Pomników Historii i górującą nad miastem katedrą świdnicką z najwyższą na Śląsku wieżą, zabytkową wieżą ciśnień, bogatymi świdnickimi kamienicami, budynkiem sądu i aresztu z czasów pruskich z charakterystyczną elewacją z czerwonej cegły, ze świdnickimi parkami utworzonymi na byłych terenach twierdzy świdnickiej i z wieloma innymi ciekawymi miejscami tworzącymi krajobraz miasta. Wieża ratuszowa runęła 5 stycznia 1967 r. o godzinie 15.16. Powodem katastrofy był nieudolnie przeprowadzony remont oraz rozbiórki sąsiednich budynków. Odbudowana wieża wznosi się na wysokość 57,63 metra, dostosowana jest do potrzeb osób poruszających się na wózkach inwalidzkich (winda), posiada salę konferencyjną oraz bywa wykorzystywana jako przestrzeń do organizacji wystaw.

Grupy zorganizowane proszone są o rezerwację wejścia na wieżę najpóźniej na dzień przed planowaną wizytą, tel. 730 796 626 lub e-mail: wieza@ks-j.pl.

16 września | godz. 12.00

„Widok z wieży” – rozstrzygnięcie konkursu fotograficznego, wernisaż wystawy.

Konkurs z nagrodami dla fotografów amatorów na najciekawsze zdjęcie z wieży ratuszowej w Świdnicy ogłoszono w połowie sierpnia. Wszystkie zgłoszone fotografie zostaną zaprezentowane na wystawie.

Organizator

Gmina Miasto Świdnica, ul. Armii Krajowej 49, 58-100 Świdnica, Andrzej Deska, tel. 74 8562910, e-mail: turystyka@um.swidnica.pl; Lokalna Organizacja Turystyczna Księstwo Świdnicko-Jaworskie, ul. Armii Krajowej 49, 58-100 Świdnica, Marek Marczewski, tel. 74 8520290, e-mail: it@um.swidnica.pl

Dojazd

Wieża ratuszowa położona jest w Rynku w samym centrum miasta. Parkowanie jest bezpłatne. Dojazd do Świdnicy od strony Wrocławia drogą krajową nr 35, od strony Legnicy drogą wojewódzką nr 382, od strony Ząbkowic Śląskich drogą wojewódzką nr 382, a od strony Wałbrzycha drogą krajową nr 35 lub drogą wojewódzką nr 379.

Świerzawa

**Wieża widokowa w Podgórkach
Kościół pw. św. Jana Chrzciciela i św. Katarzyny
Aleksandryjskiej, ul. Złotoryjska 25**

16 września | godz. 16.00

Wieża widokowa w Podgórkach, zabytek z XVI w., to miejsce imprezy „Biała Dama”, podczas której odbywają się wybory tajemniczej damy – ducha. Występy teatrów amatorskich, prezentacje wokalne i muzyczne.

17 września | godz. 16.00

Koncert muzyki dawnej w murach kościoła z XIII w. to wielkie wydarzenie kulturalne. Partnerem Centrum Kultury jest Państwowa Szkoła Muzyczna I i II st. im. Stanisława Moniuszki w Jeleniej Górze.

Organizator

Centrum Kultury Sportu i Turystyki w Świerzawie,
ul. Jeleniogórska 58, 59-540 Świerzawa,
Halina Zychowicz-Michoń, tel. 727 064 160,
e-mail: hzychowia@gmail.com

Dojazd

Świerzawa to miasteczko położone przy trasie Jelenia Góra – Legnica. Podgórki leżą przy drodze nr 365 z Jeleniej Góry do Legnicy.

Święta Katarzyna

16

**Centrum Kultury – Biblioteka Publiczna
im. Andrzeja Waligórskiego, ul. Główna 82**

9 września | godz. 15.00

„Krajobraz historią pisany – historyczna gra terenowa”. Gra terenowa, w której wykorzystywane będą stare, przedwojenne widokówki z elementami nieistniejącego już krajobrazu. Są one wskazówkami do rozwiązania poszczególnych zadań. Uczestnicy posługują się aparatami fotograficznymi, za pomocą których utrwalają charakterystyczne fragmenty budowli. W tegorocznej grze będą zadania porównujące lub zmuszające do wyszukania brakujących fragmentów detali architektonicznych. Regulamin gry znajduje się na stronie internetowej: www.kultura-siechnice.pl. Rezerwacja miejsc: bpswkatarzyna@kultura-siechnice.pl.

Organizator

Biblioteka Publiczna im. Andrzeja Waligórskiego,
ul. Główna 82, 55-010 Święta Katarzyna,
Elżbieta Rzewuska, tel. 694 527 004,
e-mail: bpswkatarzyna@kultura-siechnice.pl

Dojazd

Autobus Polbus spod Galerii Dominikańskiej nr 910, 900 P (przez Siechnice), 900 L (przez Żerniki Wrocławskie). Pociąg relacji Wrocław – Opole (przystanek Święta Katarzyna).

Wałbrzych

**Centrum Nauki i Sztuki Stara Kopalnia,
ul. Wysockiego 29**

8 września | godz. 12.00-13.30

„W poszukiwaniu kwiatu paproci” – zajęcia terenowo-warsztatowe dla dzieci w wieku 10-13 lat. Część terenowa odbywa się na jednej z wałbrzyskich hałd, gdzie dzieci poszukują skamielin, druga – w Centrum Ceramiki Unikatowej, gdzie tworzą one własne skamieliny, czyli odbicia roślin w plastycznym materiale (rezerwacja miejsc).

godz. 17.00

Wernisaż wystawy minerałów i skamielin (we współpracy z Polskim Towarzystwem Przyjaciół Nauk o Ziemi, Oddział Sudecki). Prezentowane okazy – dziedzictwo ziemi – przedstawiają krajobraz w innym wymiarze: takim, jakim był on miliony lat temu. Dziś jest to także historia przemysłu, który wydobył skamieliny na powierzchnię, umożliwił nam ich odkrywanie.

10 września | godz. 11.00-13.00

15 września | godz. 13.30-14.30

Spacer śladami wałbrzyskiego przemysłu – na trasie zwiedzający zobaczą architekturę związaną ze słynną wałbrzyską porcelaną, wlot do najstarszej na kontynencie europejskim sztolni spławnej używanej w górnictwie, a także relikty górnictwa zapisane w urbanistyce i architekturze, z kolei wałbrzyskanie odkryją na nowo przestrzenie swych codziennych wędrówek. Grupa startuje z terenu Starej Kopalni (rezerwacja miejsc).

15 września | godz. 10.00-11.30, 11.30-13.00

Warsztaty kartograficzno-krajobrazowe. Zajęcia dla dwóch grup (gimnazjalistów i licealistów), w trakcie których młodzi ludzie dowiedzą się, jak przemysł wydobywczy kształtował krajobraz w Dolnośląskim Zagłębiu Węglowym. Zajęcia połączone są ze zwiedzaniem Starej Kopalni (rezerwacja miejsc).

Organizator

Park Wielokulturowy Stara Kopalnia w Wałbrzychu, ul. Wysockiego 29, 58-304 Wałbrzych, Wioletta Wrona-Gaj, tel. 74 6670916, e-mail: muzeum@starakopalnia.pl

Dojazd

Stara Kopalnia zlokalizowana jest w centrum Wałbrzycha, około 1,5 km od Rynku. Na terenie kompleksu znajdują się dwa bezpłatne parkingi: mniejszy od strony ul. Wysockiego i większy od strony ul. Kochanka.

Park Wielokulturowy Stara Kopalnia
Fot. Wioletta Wrona-Gaj

Pocztą w Leśnicy. Pocztówka
Fot. Archiwum Organizatora

Centrum Kultury „Zamek”, pl. Świętojański 1

16 września | godz. 12.00

„Śladami dawnych leśniczan – Zamek Leśnicki w krajobrazie Śląska” – spacer.

Wraz z Kołem Przewodników Dolnośląskiej Izby Turystycznej zapraszamy na niezwykłą podróż w czasie śladami dawnych mieszkańców najbardziej wysuniętego na zachód osiedla Wrocławia. Spacer będzie niezwykle rzadką okazją, by dowiedzieć się więcej o Leśnicy, dawnym miasteczku, którego niegdysiejsi mieszkańcy pozostawili tak wiele śladów w krajobrazie materialnym i niematerialnym Śląska.

Organizator

Centrum Kultury „Zamek”, pl. Świętojański 1,
54-076 Wrocław, Maciej Kozieł, tel. 71 3491359, e-mail:
fantastyka@zamek.wroclaw.pl

Dojazd

Tramwajem linii nr 3, 10, 20 (kierunek Leśnica) lub linii nr 33 (kierunek Pilczyce) – na pętli należy się przesiąść w tramwaj linii nr 3, 10, 20.

Autobusem linii nr 148 (kierunek Leśnica, odjeżdża spod Dworca Głównego PKP), linii nr 101 (odjeżdża z ul. Kwiskiej).

Pociągiem – to najszybsza forma dotarcia do Leśnicy z centrum miasta (czas dojazdu z Dworca Głównego wynosi około 20 minut).

Wrocław

**Dawna zajezdnia tramwajowa nr V „Popowice”,
ul. Legnicka 65**

9 września | godz. 10.00-15.00

Zwiedzanie zajezdni z przewodnikiem o godz.: 10.30, 11.30, 12.30, 13.30, 14.15.

Odjazdy tramwaju Konstal 4N1 z 1960 r. z pl. Teatralnego godz.: 10.00, 11.00, 12.00, 13.00.

W 2017 r. przypada 140. rocznica uruchomienia we Wrocławiu komunikacji tramwajowej. W 1877 r. na ulice wyjechał pierwszy tramwaj konny. Od tamtej pory pojazdy tego typu – od 1893 r. napędzane silnikiem elektrycznym – na stałe wpisały się w krajobraz kulturowy miasta. Zajezdnia tramwajowa nr V powstała w latach 1900-1901 jako element programu rozwoju komunikacji zbiorowej. Obecnie planowana jest jej rewitalizacja połączona ze stworzeniem ekspozycji dokumentującej dzieje transportu zbiorowego we Wrocławiu. Warto zatem zobaczyć jej stan obecny i zgromadzone w jej wnętrzu zabytkowe pojazdy. Przed halami zajezdni wystawione zostały historyczne wozy będące w użytkowaniu Klubu Sympatyków Transportu Miejskiego. Są to zarówno wagony tramwajowe (tramwaj silnikowy przystosowany do pełnienia funkcji wirnikowego pług odśnieżnego, wybudowany w latach 80. XX w. na bazie wagonu Konstal 4N z lat 50. XX w.; doczepny bierny wagon tramwajowy – lora transportowa z 1907 r.), jak i autobusy (m.in. Jelcz 080 z 1980 r., Jelcz PR110M z 1987 r., Jelcz M121MB z 1996 r., Ikarus 260.32 z 1986 r.).

Tramwaj Konstal 4N1 z 1960 r. zapewni dojazd na zajezdnię z centrum miasta. Ponadto istnieje możliwość zwiedzenia wybranych części zajezdni z przewodnikiem, a zwłaszcza zobaczenia zgromadzonej w niej unikatowej

kolekcji tramwajów gospodarczych: szlifierek do torów, wagonu-opryskiwacza, wagonów służących do przewożenia piasku czy biernego pługu wirnikowego. Najcenniejszy jest tu najstarszy wagon tramwajowy zachowany we Wrocławiu – lora wieżowa z 1892 r. przeznaczona do prowadzenia napraw i konserwacji wprowadzanej wówczas we Wrocławiu sieci trakcyjnej. Będzie to też okazja do poznania zabytkowych wozów pasażerskich czekających na restaurację, m.in. tramwajów Linke-Hofmann Standard z lat 20. XX w.

Organizator

Klub Sympatyków Transportu Miejskiego,
ul. Kozanowska 30/23, 54-152 Wrocław, Krzysztof Kołodziejczyk, tel. 509 311 435, e-mail: enusia@enusia.pl, kpkolodziejczyk@gmail.com

Dojazd

W tym dniu do zajezdni przy ul. Legnickiej będzie można dojechać zabytkowym tramwajem Konstal 4N1 z 1960 r. – odjazdy z pl. Teatralnego o godz. 10.00, 11.00, 12.00, 13.00. Tramwaj będzie się zatrzymywał na wszystkich mijanych przystankach. Szczegółowy rozkład jazdy znajduje się na stronie internetowej: www.kstm.pl. Dojazd do zajezdni zapewniają także regularne linie tramwajowe nr 3, 10, 20, 31, 32, 33 i autobusowe nr 101, 102, 119, 122, 128, 129.

Wagon Linke-Hofmann Standard z 1929 r.

Fot. Krzysztof Kołodziejczyk

Wrocław

Hala Stulecia, ul. Wystawowa 1

9 września | godz. 11.00, 13.30

Zwiedzanie Centrum Poznawczego Hali Stulecia połączone ze spacerem po Terenach Wystawowych. Hala Stulecia wraz z Terenami Wystawowymi została wpisana w 2006 r. na prestiżową Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO jako pionierskie działanie w dziedzinie architektury żelbetowej na wielką skalę oraz świadectwo czasów dynamicznego rozwoju architektury. Spacer będzie trwał około 2 godzin. Rezerwacja miejsc – formularze na stronie internetowej: www.centrumpoznawcze.pl.

Organizator

Hala Stulecia, ul. Wystawowa 1, Agnieszka Suchcicka, tel. 71 3475055, e-mail: asuchcicka@halastulecia.pl

Dojazd

Tramwaje linii nr 1, 2, 4, 10 i autobusy linii nr 145, 146. Przy ul. Wróblewskiego dostępny płatny parking.

Hala Stulecia
Fot. Bartek Sadowski

Hala Targowa, ul. Świętego Ducha – start rajdu

9 września | godz. 10.00

„Odra – rzeka wielu pokoleń” – rajd miejski – trasa piesza i rowerowa.

Wycieczka – poznanie miejsc nad Odrą, które na stałe wpisały się w krajobraz miejski Wrocławia.

Trasa piesza: Hala Targowa – most Piaskowy – Wyspa Słodowa – Ostrów Tumski – most Pokoju – most Grunwaldzki – Wybrzeże Wyspiańskiego – przystań Zwierzyniecka.

Trasa rowerowa: Hala Targowa – most Piaskowy – Wyspa Słodowa – mosty Warszawskie – śluza Zacisze – mosty Jagiellońskie – jaz Bartoszowice – przystań Zwierzyniecka.

Organizator

Koło Przewodników Miejskich Wrocławskiego Oddziału PTTK, Rynek-Ratusz 11/12, 50-106 Wrocław, Jacek Myszkowski, tel. 514 355 825, e-mail: jacek-myszkowski@wp.pl

Wycieczka wzdłuż Odry
Fot. Jacek Myszkowski

Wrocław

pl. Jana Pawła II (obok fontanny Walka i Zwycięstwo)

16 września | godz. 10.30

„Od placu Jana Pawła II do nieistniejącego dawnego kościoła św. Pawła – tu zaszła zmiana” – wycieczka piesza. Wycieczka tematyczna wzdłuż ul. Legnickiej do Dolmedu – m.in. relikty dawnej Bramy Mikołajskiej, Akademia Muzyczna, tereny dawnego cmentarza Centralnego, Państwowa Wyższa Szkoła Teatralna, schron – Muzeum Współczesne, instalacja „Pociąg do nieba”, Dolmed (40 lat od otwarcia) w miejscu dawnego kościoła św. Pawła.

Organizator

Koło Przewodników Miejskich Oddziału Wrocławskiego PTTK, Rynek-Ratusz 11/12, 50-106 Wrocław, Anna Oryńska, tel. 502 291 465, e-mail: elefant.wroc@gmail.com

Dojazd

Komunikacja miejska.

**Klecina, Krzyki (osiedla), park Południowy
Końcowy przystanek tramwajowy na Krzykach,
ul. Powstańców Śląskich (przed wiaduktem kolejowym) – start.**

16 września | godz. 10.00

Spacer na trasie: park Południowy, ul. Karkonoska, gmach Radia i Telewizji, cmentarz Oficerów Radzieckich, Partynice (Tor Wyścigów Konnych), park Kleciński (posiadłość Juliusa Schottländera).

Organizator

Klub Przewodników i Pilotów „Rzepiór”, Towarzystwo Miłośników Wrocławia, ul. Odrzańska 39/40, 50-114 Wrocław, Barbara Kopydłowska, tel. 694 787 310, Lech Błaczkowski, tel. 607 440 178

Dojazd

Końcowy przystanek tramwajowy na Krzykach, ul. Powstańców Śląskich (przed wiaduktem kolejowym).

Wrocław

**Instytut Geografii i Rozwoju Regionalnego
Uniwersytetu Wrocławskiego, pl. Uniwersytecki 1**

9 września | godz. 10.00

„Historia zapisana w krajobrazie” – gra miejska. Gmach główny Uniwersytetu, III piętro, sala 336 – start. Obszar Starego Miasta i jego najbliższego otoczenia. Liczba uczestników: do 50 osób; przebieg gry: uczestnicy podzieleni na grupy 2-5 osobowe. Zapraszamy do wcielenia się w detektywów, którzy na podstawie śladów historii zapisanych w krajobrazie miasta rozszyfrują dzieje Wrocławia i jego różnorodną, wielokulturową przeszłość. Odkryją miejsca i obiekty związane z jego przestrzennym rozwojem, a także z ważnymi wydarzeniami i postaciami w jego historii. Rezerwacja miejsc do 7 września: wojciech.jurkowski@uwr.edu.pl.

Organizator

Instytut Geografii i Rozwoju Regionalnego Uniwersytetu Wrocławskiego, Pracownia Badań Krajobrazu, pl. Uniwersytecki 1, 50-137 Wrocław, dr Agnieszka Latocha, tel. 71 3752296, tel. 605 070 784, e-mail: agnieszka.latocha@uwr.edu.pl, dr Anna Grochowska, tel. 504 288 795, e-mail: anna.grochowska@uwr.edu.pl

Dojazd

Tramwajami linii nr 6 i 7 do przystanku Uniwersytet/Uniwersytecka, tramwajami linii nr 8, 9, 11, 17, 23 do przystanku Hala Targowa.

**Konwent Bonifratrów pw. Trójcy Przenajświętszej,
ul. Traugutta 57/59**

17 września | godz. 11.30-18.30

godz. 11.30

Msza św. w intencji Fundatorów, Darczyńców i Sympatyków Konwentu i Hospicjum Bonifratrów.

godz. 12.30, 16.00, 18.30

Zwiedzanie kościoła i krypty z przewodnikiem.

„Bonifraterskie krajobrazy” – prelekcje:

godz. 17.00-17.30

„Krajobraz z Miłosiernym Samarytaninem, czyli skąd się biorą bonifratrzy...” – br. lek. Łukasz Dmowski.

godz. 17.30-18.30

„Ogrody ŻYCIA u Bonifratrów” – dr Beata Lejman,
prof. dr hab. Alina Drapella-Hermansdorfer.

Organizator

Konwent Bonifratrów we Wrocławiu, ul. Traugutta 57/59,
50-417 Wrocław, br. Łukasz Dmowski, tel. 71 3446539,
509 366 333, e-mail: konwentwroclaw@bonifratrzy.pl

Krypta
Fot. Kamil Czechura

Wrocław

Muzeum Etnograficzne, ul. Traugutta 111/113

16 września | godz. 15.00

„Dolnośląskie zabytki w Polsce Ludowej” – wykład
dr Adriany Merty-Staszczak.

godz. 17.00

Plenerowy piknik sąsiedzki.

Organizator

Muzeum Etnograficzne, Oddział Muzeum Narodowego
we Wrocławiu, ul. Traugutta 111/113, 50-419 Wrocław,
Studium Nauk Humanistycznych i Społecznych Politech-
niki Wrocławskiej, pl. Grunwaldzki 11, 50-377 Wrocław,
dr Adriana Merta-Staszczak, e-mail: adriana.merta@pwr.edu.pl

Dojazd

Tramwajami linii nr 3, 5 (kierunek Księża Mate) do
przystanku pl. Zgody.

Pałac w Mańczycach
Fot. Adriana Merta-Staszczak

**Muzeum Narodowe, pl. Powstańców Warszawy 5,
I piętro, sala 116**

16 września | godz. 12.00

„Od wschodu do zachodu słońca. Śnieżka widziana oczami artystów i turystów” – prelekcja Barbary Przerwy. Kto choć raz wybrał się na Śnieżkę lub choć tylko przebywał w jej cieniu, będzie wracał tam często. Góra ta, jako najwyższy szczyt Karkonoszy, stała się ikoną śląskiego krajobrazu i ważnym punktem odniesienia dla górskich wędrówek. Śnieżka cieszyła się popularnością już od XVI w. Stosunkowo łatwe podejście i malownicze widoki znalazły wielu admiratorów. Szczyt ten stał się też natchnieniem dla wielu artystów. Prelegentka przybliży najważniejsze fakty z historii karkonoskiej turystyki, a także zaprezentuje bogatą ikonografię Śnieżki w malarstwie, grafice i fotografii.

17 września | godz. 13.00

„Nowy Targ we Wrocławiu i jego kolejne przekształcenia na przestrzeni dziejów” – wykład Michała Pieczki.

Organizator

Muzeum Narodowe we Wrocławiu, Dział Oświatowy,
pl. Powstańców Warszawy 5, 50-153 Wrocław, Grzegorz
Wojturski, tel. 71 3725148, e-mail: edukacja@mnwr.art.pl

Dojazd

Możliwość skorzystania z bezpłatnego parkingu wzdłuż
pl. Powstańców Warszawy po stronie muzeum lub z parkingu dla pracowników przy Zatoce Gondol.

Wrocław

Muzeum Odry, Fundacja Otwartego Muzeum Techniki, Wybrzeże Wyspiańskiego 27

Krajobrazy kulturowe Odry przybliżone dzięki filmom, wystawom i opowieściom weteranów żeglugi odrzańskiej. Spotkanie z zabytkowymi statkami odrzańskimi.

16-17 września | godz. 10.00-18.00

Wirtualny spacer po statkach Muzeum Odry (barka Irena), maszynowni i kottowni (HP Nadbor), maszynowni i siłowni energetycznej (DP Wróblin).

Projekcje filmowe, wystawa „Dzieci Odry”, wystawa „Statki i ludzie” (barka Irena).

Wystawa „Zabytki techniki Odrzańskiej Drogi Wodnej” (DP Wróblin).

godz. 12.00

Warsztat modelarski dla dzieci: skleamy model Nadbora – świadka dni chwały Odrzańskiej Drogi Wodnej (DP Nadbor).

16 września | godz. 17.00

Spotkanie z poezją i literaturą odrzańską w wykonaniu teatru Ekostudio z Opola (barka Irena).

Organizator

Fundacja Otwartego Muzeum Techniki, HP Nadbor,
Wybrzeże Wyspiańskiego 27, Marcin Wrzesiński,
tel. 694 778 562, e-mail: nadbor@fomt.pl

Muzeum Pana Tadeusza, Rynek 6

9 września | godz. 12.00

„Dawny Tur, Żubr i Niedźwiedź, puszcza imperatory”. Nazwy zwierząt w Polskim Języku Migowym. Podczas zajęć dzieci migają nazwy zwierząt – tych z puszczy litewskiej i tych z samego Soplicowa (rezerwacja miejsc).

godz. 16.00

„O tem-że dumać na paryskim bruku. Szkatuła z rękopisem”. Opowieść o tym, jak i gdzie rodzina Tarnowskich przechowywała rękopis *Pana Tadeusza*. Bynajmniej nie leżał on na zwykłej półce z książkami, nie był też przechowywany w biurku. Do tego celu zamówiono hebanową szkatułę, którą dziś oglądamy w muzeum (rezerwacja miejsc).

16 września | godz. 12.00

„Geranium, lewkonia, astry i fiołki”. O roślinach w *Panu Tadeuszu*. Warsztaty przyrodnicze dla dzieci w wieku 3–6 lat (rezerwacja miejsc).

godz. 16.00

„Gdzie panińskim rumieńcem dzięcielina pała”. Kosmetyki w XIX w. Warsztaty mydlarskie dla dorosłych, podczas których uczestnicy wykonają własne naturalne mydła (rezerwacja miejsc).

Organizator

Muzeum Pana Tadeusza Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, Kamienica pod Złotym Słońcem, Rynek 6, 50-106 Wrocław, Monika Bronowicka, tel. 71 7550651 do 655, e-mail: edukacja-mpt@ossoli-neum.pl

Wrocław

Muzeum Poczty i Telekomunikacji, ul. Krasińskiego 1

9-10, 16-17 września | godz. 9.30-16.00

„Krajobraz dziedzictwa – dziedzictwo krajobrazu” – na wystawie zwiedzający obejrzą specjalnie na tę okazję wybrane znaczki pocztowe oraz małe formy graficzne.

Organizator

Muzeum Poczty i Telekomunikacji we Wrocławiu,
ul. Krasińskiego 1, 50-954 Wrocław, Mirosława Kasprzycka,
tel. 71 3469586, e-mail: znaczkipolskie@wroclaw.pl

Dojazd

Parking przy ul. Krasińskiego 1.

450 lat Poczty Polskiej,
2008 r. (blok, papier)

Pawilon Czterech Kopuł – Muzeum Sztuki Współczesnej, ul. Wystawowa 1

17 września | godz. 11.00

„O artystycznych interwencjach w krajobrazie Wrocławia” – wykład Alicji Abramowicz.

Organizator

Pawilon Czterech Kopuł – Muzeum Sztuki Współczesnej, Oddział Muzeum Narodowego we Wrocławiu, ul. Wystawowa 1, 51-618 Wrocław, Alicja Abramowicz, e-mail: alicja.abramowicz@mnwr.art.pl

Dojazd

Autobusami linii nr 145, 146 i tramwajami linii nr 2, 10.

Żywy pomnik ARENA Jerzego Beresia
Fot. Aleksandra Litorowicz

Wrocław

Zakład Narodowy im. Ossolińskich, ul. Szewska 37

Dwa spotkania przybliżające historię Ossolineum oraz jego miejsce w polskim krajobrazie kulturowym. Wystawa „200 lat Ossolineum. 1817-2017”.

16 września | godz. 12.00

„Zapamiętane, zapomniane... Jubileuszowa odsłona wystaw ossolińskich ze zbiorów Działu Dokumentów Życia Społecznego” – po wystawie plenerowej oprowadzi dr Małgorzata Skotnicka-Palka.

godz. 16.00

„Lwowskie tradycje wrocławskiego Ossolineum” – wykład wygłosi prof. Maciej Matwijów. Znaczenie Zakładu Narodowego im. Ossolińskich w życiu kulturalnym i naukowym Lwowa oraz główne kierunki jego działalności do 1945 r. Powojenna rola humanistycznego środowiska naukowego i pracowników wywodzących się ze Lwowa w podtrzymywaniu tradycji we Wrocławiu, w kontekście nieprzychylnego stanowiska władz komunistycznych wobec tradycji kresowych. Obecność Ossolineum we współczesnym Lwowie i wielostronna współpraca Zakładu Narodowego im. Ossolińskich z Lwowską Naukową Biblioteką im. Stefanyka.

Organizator

Zakład Narodowy im. Ossolińskich, ul. Szewska 37,
50-139 Wrocław, Beata Salamon, tel. 71 3444471
wew. 204, e-mail: beata.salamon@ossolineum.pl

Dojazd

W pobliżu budynku Ossolineum na ul. Fredry – płatny parking.

Złoty Stok

Kopalnia Złota – Sztolnia Ochrowa, ul. Złota 7

9, 16 września | godz. 9.00–12.00

Zwiedzanie z przewodnikiem.

Zwiedzanie najpiękniejszej sztolni w Górach Złotych.

Przez setki lat zatopiona i zapomniana, owiana wieloma legendami, dziś odsłania swoje długo skrywane tajemnice. Nieziemska kolorystyka, piękna szata naciekowa i źródłana woda. Czas zwiedzania z przewodnikiem to około 30 minut.

Organizator

Kopalnia Złota, ul. Złota 7, 57-250 Złoty Stok, Katarzyna Cienka, tel. 74 8175574, e-mail: biuro@kopalniazlota.pl

Dojazd

W miejscowości Kamieniec Ząbkowicki nie ma przejazdu w kierunku Złotego Stoku. Proponowany objazd przez Paczków lub Kłodzko.

Złoty Stok, Sztolnia Ochrowa
Fot. Katarzyna Wronka

MUZEUM NARODOWE WE WROCŁAWIU
INSTYTUCJA KULTURY SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO
WSPÓŁPROWADZONA PRZEZ MINISTRA KULTURY I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

Dyrektor
Piotr Oszczanowski

Kierownik Muzeum Etnograficznego
Elżbieta Berendt

Kierownik Działu Wydawnictw
Bogusława Idzik-Ćwikowska

Redakcja i prace wydawnicze
Agnieszka Szepetiuk-Barańska
Klaudia Drózdź, Iwona Huchla / e-DYTOR

Projekt i opracowanie graficzne
Klaudia Maślej-Feluś

Korekta
Klaudia Drózdź / e-DYTOR

ISBN 978-83-65563-32-3

© Copyright by
Muzeum Narodowe we Wrocławiu, Wrocław 2017

Muzeum Narodowe we Wrocławiu
pl. Powstańców Warszawy 5, 50-153 Wrocław
www.mnwr.art.pl
www.muzeumetnograficzne.pl

na twoje zgłoszenie czekamy
do 31 października 2017 roku

zabytko ogólnopolski konkurs filmowy mania

informacje o konkursie
na stronie www.nid.pl

NACZELNY INSTYTUT
KINEMATYKI
NACZELNA SZKOŁA KINEMATYKI

WYŻSZA SZKOŁA KINEMATYKI

www.edd.nid.pl | www.mnwr.art.pl
www.muzeumetnograficzne.pl | www.umwd.dolnyslask.pl

